

DİJİTAL ÇAĞDA İKLİM BİLGİ DÜZENSİZLİĞİ: TÜRKİYE'DE YÜRÜRLÜĞE GİREN İKLİM KANUNU'NA İLİŞKİN 'X' PLATFORMUNDA YAPILAN PAYLAŞIMLARIN TEMATİK ANALİZİ

Ayşe Seda ASLAN*, Mutluhan ÇAMUR**

Gönderim Tarihi:12.12.2025 - Kabul Tarihi: 27.03.2026

Aslan, A. S. & amur, M. (2026). Dijital ağda iklim bilgi düzensizliği: Türkiye'de yürürlüğe giren iklim Kanunu'na ilişkin 'x' platformunda yapılan paylaşımların tematik analizi. *Etkileşim*, 17, 364-395.
<https://doi.org/10.32739/etkilesim.2026.9.17.342>

Bu alıőma araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleőtirilmiőtir.

Öz

Bu araştırma Türkiye'de 20 Şubat 2025 tarihinde meclise sunulan ve 9 Temmuz 2025'te *Resmî Gazete'*de yayımlanarak yürürlüğe giren İklım Kanunu'na ilişkin X platformunda yapılan paylaşımları analiz ederek, kanunla ilgili üretilen dezenformasyon ve mezenformasyonların hangi anlatılar etrafında Şekillendiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda X'te konunun gündem (trend topic) olduğu 15 Nisan ile 3 Temmuz tarihlerinde #İklımKanununaHayır, #İklımTasmasınaHayır, #İklımAldatmacası hashtagları ile yapılan paylaşımlar medya takip sistemi Teleskop aracılığıyla derlenmiőtir. Elde edilen veriler arasından belirlenen 1.132 paylaşım nitel veri analiz yazılımı MAXQDA aracılığıyla yansıtıcı tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular, kanuna yönelik bilgi düzensizliklerinin kamusal söylemleri politik-ideolojik, sosyo-ekonomik-çevresel ve risk-belirsizlik eksenlerinde Şekillendirdiğini; bu söylemlerin ise ağırlıklı olarak ulusal egemenlik kaygıları, ekonomik ve ekolojik endişeler ile komplo teorileri üzerinden kurulup iklim inkârını ve bilimsel bilginin aŐınmasını beslediğini göstermektedir. Bulgulardan hareketle iklim değişikliği ile mücadelede, evre ve iklim politikalarının topluma doğru, Şeffaf ve bilimsel bir biçimde aktarılabilmesi için teyit mekanizmalarının geliőtirilmesinin, bilim iletişimi, iklim iletişimi ve dijital medya okuryazarlığının yaygınlaőtırılmasının gerekli olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: iklim bilgi düzensizliği, iklim kanunu, komplo teorisi, tematik analiz.

* Araştırma Görevlisi Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Zonguldak, Türkiye.
aysesedakeles@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4600-1108

** Öğretim Görevlisi Doktor, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Zonguldak, Türkiye.
mutluhan.camur@beun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3832-4911

CLIMATE INFORMATION DISORDER IN THE DIGITAL AGE: A THEMATIC ANALYSIS OF POSTS ON THE 'X' PLATFORM REGARDING THE CLIMATE LAW ENACTED IN TÜRKİYE

Ayşe Seda ASLAN*, Mutluhan ÇAMUR**

Received: 12.12.2025 - Accepted: 27.03.2026

Aslan, A. S. & Çamur, M. (2026). Dijital çağda iklim bilgi düzensizliği: Türkiye'de yürürlüğe giren iklim Kanunu'na ilişkin 'x' platformunda yapılan paylaşımların tematik analizi. *Etkileşim*, 17, 364-395.

<https://doi.org/10.32739/etkilesim.2026.9.17.342>

This study complies with research and publication ethics.

Abstract

This research aims to analyse posts made on the X platform regarding the climate law, which was submitted to the Turkish Parliament on February 20, 2025, and entered into force after being published in the *Official Gazette* on July 9, 2025. It seeks to reveal the narratives around which disinformation and misinformation about the law are shaped. In this context, posts made on X with the hashtags #NoToClimateLaw, #NoToClimateTax, and #ClimateDeception between April 15 and July 3, when the topic was trending, were collected using the media monitoring system Teleskop. Within the scope of the research questions, 1132 posts were examined using the reflective thematic analysis method via the qualitative data analysis software MAXQDA. The findings indicate that inconsistencies in legal knowledge shape public discourses along political-ideological, socio-economic-environmental and risk-uncertainty axes; these discourses, in turn, are primarily constructed around concerns regarding national sovereignty, economic and ecological anxieties, and conspiracy theories, thereby fuelling climate denial and the erosion of scientific knowledge. Based on the findings, it is necessary to develop verification mechanisms, advance science communication, climate communication, and digital media literacy in order to convey environmental and climate policies to society in an accurate, transparent, and scientific manner in the fight against climate change.

Keywords: climate information disorder, climate act, conspiracy theory, thematic analysis.

* Research Assistant (PhD), Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Communication, Zonguldak, Türkiye. aysesedakeles@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4600-1108

** Lecturer (PhD), Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Communication, Zonguldak, Türkiye. mutluhan.camur@beun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3832-4911

Giriş

Günümüzde küresel ısınma ve iklim değişikliği, gezegenin ekolojik bütünlüğünün ve tüm canlı yaşamının karşı karşıya kaldığı en önemli tehditler içerisinde yer almaktadır. İklim değişikliği; biyoçeşitlilik kaybı, kuraklık, ormansızlaşma, okyanus sularının yükselmesi, tatlı su kaynaklarının azalması, aşırı hava olayları ile gıda ve su kıtlığı gibi çevresel etkilerin yanı sıra; göç, yerinden edilme, sağlık sorunları, eşitsizliklerin derinleşmesi, işsizlik ve güvencesizlik gibi politik ve toplumsal sonuçlarıyla yaşamı birçok boyutuyla etkileyen bir kriz olarak karşımıza çıkmaktadır (Kurnaz, 2022). Dolayısıyla bu tehditlerle mücadele edebilmek adına, bahsi geçen tüm boyutlarda köklü bir değişim ve dönüşüm ihtiyacı doğmuş, toplumsal yaşam bu doğrultuda yeniden yapılandırılması gereken bir alan haline gelmiştir. Karşı karşıya kalınan tüm olası sorunlara yönelik ulusal ve uluslararası düzlemde politika ve stratejiler geliştirmek elzem görülmüştür. 1960'lı yıllardan itibaren iklim değişikliğine ve küresel ısınmaya karşı önlem almak amacıyla uluslararası alanda birçok panel, sözleşme, protokol ve anlaşma yapılmıştır. Birçok ülke gibi Türkiye de bu çabaların içine dahil olarak iklim politikalarını geliştirmeye yönelik adımlar atmış, bu doğrultuda hukuki düzenlemeler yapmıştır. Bu politikaların bir uzantısı niteliğindeki İklim Kanunu (7552 sayılı), çevre ve iklim politikalarının işleyişine yönelik hukuki zemin hazırlarken özellikle dijital platformlarda da yoğun bir şekilde tartışılmıştır. Bu tartışmalarda kanun hakkındaki söylemlerin, bilimsel ve hukuki çerçeveyi aşarak politik, ekonomik, ideolojik, kültürel ve komplo temelli dezenformasyon ve mezenformasyon anlatılarına evrildiği gözlemlenmiştir.

Literatürde bilgi düzensizliğinin bir türü olarak tanımlanan dezenformasyon olgusu, bilginin kasıtlı bir şekilde yanlış veya çarpık bir biçimde üretilerek onun politik, toplumsal ve kültürel olarak yeniden çerçevelenen bağlarına işaret etmektedir (Wardle & Derakhshan, 2017). Dezenformasyonun küresel boyutta yarattığı risk güncel raporlarla da açık bir biçimde ortaya konmaktadır. *World Economic Forum 2025* yılında yayımladığı *The Global Risk Report'ta*, önümüzdeki iki yıl içinde en riskli alanın mezenformasyon ve dezenformasyon olacağı belirtilmiştir (2025, s. 19). Birçok yönden toplumsal tehdit teşkil eden bu riskler, küresel ısınma ve iklim değişikliği mücadelesinde de kendini göstermektedir. Dijital platformlar nasıl ki iklim aktivizmi için insanları harekete geçirmekte ve bilgileri yaymakta işlevsel bir zemin sunduysa, iklim değişikliği karşılığının yeniden üretilmesinde de aynı etkiyi göstermektedir. Bu platformlarda iklim değişikliği hakkındaki bilimsel gerçekler ve politikalara dair bilgiler çarpıtılmakta ve yanlış sunulmaktadır (Poberezhskaya, 2025). Nitekim çevre ve iklim politikaları gibi uzun vadeli, sürdürülebilir ve toplumun tüm katmanlarının katılımını gerektiren bir alanda ortaya çıkan bilgi düzensizliği, yalnızca iklim değişikliğiyle mücadeleyi yavaşlatmakla kalmayıp toplumsal kutuplaşmayı ve ayrışmayı da derinleştirerek bu kırılğanlığı daha görünür kılmaktadır.

Yeni medya ortamlarının çoğalması, sosyal medya platformları ve çevrim içi siteler; iklim inkârı, iklim şüpheciliği ve iklim değişikliğine yönelik komplo teorilerinin yayılımını kolaylaştırarak dezenformasyon ve mezenformasyon üret-

mek için sıklıkla kullanılan mecralardır (Treen ve diğerleri, 2019; Hassan ve diğerleri, 2022; Luczak, 2023). Dezenformasyon, mezenformasyon ve iklim karşıtlığı konuları birlikte ele alınarak literatürde hem niteliksel hem de niceliksel olarak giderek genişleyen bir çalışma alanı hâline gelmiştir. Bu çalışmalarda, siyasi söylemler (Çetin, 2025; Vallström & Törnberg, 2025; Bińczyk, 2022; Fenoll ve diğerleri, 2024), sosyal medya platformları (Mahmoudi ve diğerleri, 2025; Moreno-Cabanillas ve diğerleri, 2024; Palau-Samplo & Flores, 2024; Strudwicke & Grant, 2020; Treen vd. 2019; Ulusoy, 2024; Cesur, 2025; Yang, 2025; Gourville, 2025), gazete haberleri ve köşe yazıları (Meddeb, 2022; Hassan ve diğerleri, 2023; Hill & Weulen-Kranenbarg, 2025) gibi birçok iletişim ortamı ve biçimi incelenmiştir. Mevcut literatürdeki bahsi geçen bu çalışmaların bazılarına kısaca değinmek yerinde olacaktır. Bassolas ve diğerleri (2024), *Twitter* ve *YouTube* platformlarına odaklandıkları çalışmalarında, iklim karşıtlığı ve yanık odalarının yapısını incelemiştir. Araştırmada, siyasi söylemlerin ve komplo teorilerinin bu karşıtlığı ve kutuplaşmayı derinleştirdiği, ayrıca sosyal medya platformlarının etkileşim özelliklerinin bu durumu pekiştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Douglas ve Sutton (2015), yaptıkları çalışmada iklim değişikliği inkârcılığını siyasal boyutuyla ele almış ve bunun kutuplaşmayı artırdığını, böylece çevre dostu davranışları olumsuz etkileyebileceğini vurgulamışlardır. Essien (2025), meta-sentez yaklaşımıyla sosyal medyadaki iklim dezenformasyonunu ele aldığı çalışmada, bu tür dezenformasyonun yalnızca yanlış bilgi yaymakla sınırlı kalmadığını, aynı zamanda dijital ortamlar, güç yapıları ve fosil yakıt şirketleri tarafından sürdürülen geniş çaplı bir epistemik sorun oluşturduğunu belirtmiştir. Jacques ve Knox (2016) ise 2012 Sandy Kasırgası sonrasında *X* platformunda paylaşılan iklim şüpheci iletileri analiz ettikleri çalışmalarında, bu tür söylemlerin bilimsel içerikten ziyade iklim politikalarına odaklandığını ortaya koymuşlardır. Ulusoy (2024), *X* platformunda #iklimyalanı ve #yalaniklimi etiketleriyle paylaşılan içerikleri analiz ederek başlıca temalar arasında iklim yasa-sı, pandemi-iklim bağlantısı ve karbon salımı üzerine dezenformasyon iddialarının öne çıktığını ortaya koymuştur. Buna karşın #chemtrails etiketinin sık kullanılmasına rağmen içeriklerde nadiren yer aldığı ve genel söylemin iklim inkârı yönünde şekillendiği belirtilmiştir. Yine *X* platformunu odağa alan bir başka çalışmada Cesur (2025), #KarbonVergisineHayır etiketiyle paylaşılan iletileri analiz ederek karbon vergisine ilişkin bilimsel temelli politikaların sosyal medyada dini, ekonomik ve komplo merkezli kaygılarla dolayımılarak nasıl çarpıtıldığını ortaya koymuş ve bu süreçte öğrenilmiş şüphenin ve güvensizlik söylemlerinin dijital ortamda yeniden üretildiğini belirtmiştir. Bahsi geçen tüm bu çalışmalar, dijital mecralarda üretilen iklim değişikliği karşıtı söylemlerin yalnızca bir bilgi sorunu değil, aynı zamanda politik, ideolojik, ekonomik ve toplumsal dinamiklerle şekillenen oldukça kapsamlı bir mesele olduğunu gösterir niteliktedir.

İklim Kanunu'na yönelik tartışmalar da söz konusu kanun içeriğinin şeffaf ve açık bir biçimde yürütülmemesi, toplumun yeterince bilgilendirilme-

mesi ve kamusal düzeyde tartışmaya açılmaması nedeniyle popülist söylem, komplo teorileri, bilimsel inkâr ve şüphecilik, ekonomik bağıllık ve teknolojik hâkimiyet gibi anlatılar etrafında şekillenmektedir. Bu durum ise kanunu esas bağlamından saptırarak bilgi düzensizliği üretmektedir. Bu anlatılar, kanunun içeriğine yönelik tartışmaları bilimsel ve gerçekçi sorgulamalar yerine ideolojik konumlanışlar, kimlik temelli karşıtlıklar ve ahlaki tepkiler etrafında örülü bir söylemsel alana taşımaktadır. Dolayısıyla ortaya çıkan bu söylemler, çevre ve iklim politikalarını asıl tartışılması gereken hat olan bilimsellik, kamusal fayda ve sivil katılım hattından uzaklaştırarak dar bir alana sıkıştırmaktadır. İklim değişikliğine yönelik kamuda oluşan bu şüpheci, inkârcı ve komplocu tutumları anlamak bu konudaki mücadelede, doğru bilgiyi üretme ve yaymada oldukça merkezi bir konumda yer almaktadır. Bu çalışmanın önemi tam da bu noktada yatmaktadır. Mevcut literatür ele alındığında Türkiye’de çevre ve iklim politikalarına dair dijital platformlarda üretilen dezenformasyon ve mezenformasyon içeriklerini ele alan kapsamlı çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

Dijital platformlar üzerinden bu politikalar ve karar süreçlerinin nasıl algılandığı ve bunlara hangi anlatılar üzerinden karşı tavır geliştirildiğini anlamak, iklim değişikliği ile mücadelede bilimsel, politik ve kamusal açıdan kritik bir öneme sahiptir. Bu çalışmanın amacı, literatürdeki boşluğu doldurarak İklim Kanunu’na yönelik olarak X platformunda paylaşılan iletiler üzerinden çevre ve iklim politikalarına ilişkin bilgi düzensizliklerini ve bunların hangi anlamlar üzerinden inşa edildiğini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışmada, bilimsel bilgiye yönelik sorgulamaya, toplumsal güvensizlik ortamının derinleşmesine ve çevresel politikaların meşruiyetinin zayıflamasına yol açan iklim değişikliği anlatıları sistematik biçimde analiz edilerek bu anlatıların ürettiği bilgi düzensizliklerinin görünür kılınması hedeflenmektedir.

Bu araştırma, İklim Kanunu’na yönelik X platformunda yapılan tartışmaların, kanun maddelerinin içeriğinden öte, farklı bağlamlarla dolaymlanarak bilgi düzensizliği ekseninde ortaya çıktığını varsaymaktadır. Bu varsayımdan hareketle çalışmada, İklim Kanunu teklifinin meclise sunulduğu 20 Şubat 2025 ve kabul edildiği 3 Temmuz 2025 tarihlerinde X platformunda #İklimKanununaHayır, #İklimTasmasınaHayır ve #İklimAldatmacası etiketleriyle paylaşılan 1132 ileti yansıtıcı tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Veri alanı olarak dijital platformlar arasından X’in seçilmesinin nedeni, kullanıcı etkileşimi ve dezenformasyon ile mezenformasyonun yayılım dinamikleri açısından diğer platformlara kıyasla daha fazla öne çıkmasıdır (Moreno-Cabanillas, 2014; Tomassi ve diğerleri, 2025, s. 10).

İklim Dezenformasyonu ve Mezenformasyonu: Yayılma Dinamiği, Anlatılar ve Aktörler

Dezenformasyon; ekonomik, siyasi, ideolojik, kişisel vb. nedenlerle herhangi birine, topluma veya bir ülkeye zarar vermek maksadıyla kasıtlı bir şekilde üretilen yanlış bilgi olarak tanımlanmaktadır (Wardle & Derakhshan, 2017, s. 20).

Dezenformasyon üretmenin bireyler, gruplar ya da oluşumlar için belirli temel motivasyonları vardır. Wardle'a (2019, s. 8) göre ekonomik gelir elde etmek, iç ve dış siyasette nüfuz kazanmak veya herhangi bir sorun yaratmak gibi çeşitli siyasi, ekonomik ve psikolojik sebeplerle dezenformasyon üretilmektedir. Savaş, toplumsal olaylar, doğal afetler, seçimler, salgın hastalıklar gibi olağanüstü dönemlerde çeşitli aktörler tarafından üretilen dezenformasyonlarla toplumların, ülkelerin dinamikleri ve demokratik sistemleri tehdit edilmektedir. Erdoğan ve diğerleri, dezenformasyonun çok çeşitli aktör ve gruplar tarafından yayıldığını belirterek bunların bağımsız troller, profesyonel troller, botlar, siborglar, sahte haber siteleri, komplo teorisyenleri, partizan medya, siyasetçiler ve yabancı hükümetler olabileceğini belirtmektedir (2020, s. 12). Nitekim çeşitli ekonomik, ideolojik, siyasi veya psikolojik motivasyonla üretilen dezenformasyon, halkın belli bir konuda yanlış tercihte bulunmasına, kutuplaşmaya ve kamu kurumlarına olan güvenin zedelenmesine neden olabileceği gibi, sağlık, çevre, eğitim vb. ile ilgili ve kamu bilinçli kararlar almasını engellemektedir (UN General Assembly/UNGA, 2022, s. 3).

Dezenformatif içerik sadece siyasal ve toplumsal meselelere ilişkin değil, iklim değişikliği ve küresel ısınma gibi bilimsel temelli konularda da yoğun biçimde üretilmekte ve yayılmaktadır. Dijital uzamın, çeşitli aktörlerin iklim dezenformasyonunu yaymasına olanak sağlaması, insanların iklim değişikliği ve iklim politikalarına ilişkin algılarının yanlış biçimde şekillenmesine ya da mevcut önyargılarının pekişmesine yol açmaktadır (Cruz ve diğerleri, 2025, s. 2). Dijital teknolojilerin ve sosyal medyanın kolay erişilebilir olması, bu mecraların denetimsiz yapısı vb. faktörler iklim dezenformasyonunun bilgi ekosisteminde kolay ve hızlı bir şekilde yayılmasına neden olmaktadır (Bąkowicz, 2024, s. 11). Yapay zekâ algoritmalarının kullanıcıların dijital ayak izinden hareketle ilgi alanlarına hitap eden içerikler sunarak onları filtre balonuna hapsedmesi (Koçyiğit & Koçyiğit, 2023, s. 186), insanları taklit eden botların büyük çapta ki bilgileri organize ederek algoritmalar yardımıyla otomatik paylaşımlar yapması (Howard ve diğerleri, 2018, ss. 81-85) ve trollerin belli görüş ve ideolojik çıkarlar çerçevesinde farklı hesaplar açarak botlar ve hashtag'ler aracılığıyla algoritmaları manipüle etmesi, sosyal medyada dezenformasyonun geniş bir alana hızla yayılmasını sağlayan başlıca etmenler olarak görülmektedir (Assardo, 2023).

İklim karşıtları tarafından üretilen iklim dezenformasyonları kamuoyunu manipüle etmek amacıyla gerçekleştirilmektedir. İklim değişikliğine dair her ne kadar bilim insanları arasında güçlü bir uzlaşma mevcut olsa da bu gerçekliği reddeden dezenformasyon ve yanlış bilgi hâlâ dolaşımda kalarak varlığını sürdürmektedir (Erdoğan ve diğerleri, 2020, s. 165). İklim dezenformasyonu *United Nations Development Programme* (UNDP) tarafından "siyasi, finansal veya ideolojik nedenlerle iklim değişikliği ve iklim eylemi konusunda insanları aldatmak için kasıtlı olarak üretilmiş yanlış ve uydurma bilgiler" şeklinde tanımlanmaktadır (2025).

Başka bir tanıma göre iklim dezenformasyonu, iklim değişikliğinin varlığı ve bu değişimde insan etkisinin tartışmasız olduğu gerçeğine rağmen, *Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli* (IPCC) ve *Paris İklim Anlaşması*'nın hedefleri doğrultusunda gerekli olan acil eylem ihtiyacına; ayrıca iklim bilimine, iklimle ilgili kurumlara, uzmanlara ve çözüm önerilerine duyulan güveni zedelemek amacıyla bilimsel verilerin kasıtlı biçimde çarpıtılması, manipüle edilmesi veya yanlış aktarılması olarak tanımlanmaktadır (*Climate Action Against Disinformation* [CAAD], 2023a, s. 3). İklim mezenformasyonu (yanlış bilgi) ise zarar verme kastı olmaksızın, iklim değişikliği ve iklim eylemi konusunda doğru olduğu sanılarak yayılan yanlış veya eksik bilgileri ifade etmektedir. İklim dezenformasyonu ve mezenformasyonu, iklim inkârı, iklim gecikmesi (*climate delay*), yeşil aklama (*greenwashing*), iklim komplo anlatıları (*climate conspiracy narratives*) gibi farklı türlerde ortaya çıkarak iklim eylemini engellemektedir (UNDP, 2025).

İklim inkârcılığı, iklim değişikliği ve küresel ısınmaya yönelik hâkim bilimsel uzlaşıya karşı çıkan, buna yönelik politikaları ve nihayetinde toplumsal, kültürel ve sosyal etkilerini önemsizleştiren ya da yok sayan bir söylem çerçevesine sahiptir. Can ve Raymond (2018) genel bir hat çizerek iklim inkarcılığını, iklim değişikliğinin kesinliğini sorgulayan bir bakış açısı olarak tarif etmektedir. Nitekim iklim inkârcıları, iklim değişikliğine ve onun etkilerine karşı çıkışlarını temellendirmek adına belirli argümanlar üretmektedir. Yantseva (2025, s. 13), iklim inkârına dayalı bazı varsayımlara değinerek, bunların iklim değişikliğinin varlığını tamamen reddetmediğini fakat insanların bu süreci durduramayacağı ya da etkilerini azaltamayacağı yönünde kıyametçi bir yaklaşım benimsediklerini söylemektedir. Bu yaklaşımların ise; atmosferdeki karbondioksit seviyelerinin artmadığı, artıyorsa bile iklimi etkileyecek kadar olmadığı, iklim değişikliğinin yalnızca doğal süreçlerin bir sonucu olduğu, insan faaliyetlerinin etkisinin minimum düzeyde kaldığı, iklim değişikliğinin gezegen ve insanlara faydalı olabileceği ya da insanların bu koşullara kolayca uyum sağlayabileceği şeklindeki argümanlarla temellendirildiğini belirtmektedir. Bu argümantasyonların oluşturduğu söylem zeminiyle ilişkili olarak, dijital platformlarda dolaşıma giren iklim değişikliği dezenformasyonun hangi anlatı kalıplarına yaslandığını gösteren çalışmalarla bu tablo daha da belirginleşmektedir. Öyle ki X'te dolaşıma giren iklim değişikliği hakkında üretilen dezenformasyon ve mezenformasyon anlatılarının çerçevesini çizmek amacıyla yapılan ve 2007-2022 yıllarını kapsayan kapsamlı bir araştırmada, beş ana dezenformasyon anlatısı ortaya konulmuştur. Bunlar şu şekildedir: "Küresel ısınma gerçekleşmiyor, insan kaynaklı sera gazları küresel ısınmaya neden olmuyor, iklim etkileri kötü değil, iklim çözümleri işe yaramayacak, iklim hareketi ve bilimi güvenilir değildir" (Institute for Global Sustainability, t.y.). Dolayısıyla dijital platformlarda yeniden üretilen bu söylemler, büyük ölçüde inkârcı çerçevelerin sürekliliğini pekiştirme ve kamuoyunun algısını da bu doğrultuda yapılandırma potansiyeline sahiptir. Luczak (2023) ise bahsi geçen tüm bu inkârcı argümanların, iklim değişikliğine yönelik mücadeleyi ve tartışmaları beş düzeyde zayıflattığını belirtir. Bu düzeylerin; iklimimizin değişmekte olduğu, küresel iklimdeki önem-

li değişikliklerin öncelikle insan faaliyetlerinin sonucu olduğu, atmosferdeki sera gazı yoğunluğundaki artışın olumsuz sonuçlar doğurduğu, insan kaynaklı iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılabileceği ve azaltılması gerektiği yönünde olduğunu açıklamaktadır (2023, s. 7).

İklim inkârının temellendiği argümanlar ve söylemler kadar bu söylemleri üreten aktörlerin kim olduğu da büyük önem taşımaktadır. Michael E. Mann iklim inkârının tarihini ve taktiklerini kapsamlı bir şekilde ele aldığı kitabında (2012), bu sürecin kökenlerinin Rachel Carson'ın *Sessiz Bahar* (1962) adlı eserine yönelik karalama kampanyalarına kadar uzandığını belirtir. Mann'a göre (2012, ss. 127-161) devam eden süreçte iklim inkârı, 1984'te kurulan *George C. Marshall Enstitüsü'nün*, 1980'lerin sonunda ise *Küresel İklim Koalisyonu* (GCC, *Global Climate Coalition*)'nun kurulmasıyla kurumsal bir nitelik kazanmış, fosil yakıt şirketleri, düşünce kuruluşları ve çeşitli endüstriler tarafından finanse edilen kampanyalar ve sözde bilimsel araştırmalarla altyapısı oluşturulmuştur. Bu tarihsel arka planda görüldüğü üzere, iklim inkârının salt bilimsel araştırma ve tartışmalardan değil, ekonomik, politik ve ideolojik çıkar örüntülerinden oluştuğu söylenebilmektedir. Tam da bu noktada, Bjornberg vd.'nin iklim inkârını gerçekleştiren aktör ve kuruluşları aktardıkları kategorilere (2017, s. 235) bakmakta fayda görülmektedir. Bu kategoriler bilim insanları, hükümetler, politik ve dini organizasyonlar, endüstri, medya ve kamuoyundan oluşmaktadır. Nitekim, Jacques ve Knox, bu inkâr örgütlenmesinin, küresel çevresel değişimin tanınmasını ve bununla ilgili sosyal değişimi engellemeyi amaçlayan, şirket çıkarları tarafından desteklenen siyasi bir program aracılığıyla iklim bilimine karşı çıkan ideolojik temelli bir program olduğunu belirtmektedir (2016, s. 2).

Başka bir dezenformasyon ve mezenformasyon türü olan yeşil aklama, bir kuruluşun ürünleri ve çevresel faaliyetleri hakkında gerçekte olduğundan daha olumlu bir algı yaratmaya yönelik yanlış ya da yanıltıcı iletişim pratikleri olarak tanımlanmaktadır (Lyon & Montgomery, 2015). Yeşil aklama uygulama ve stratejileri, şirketlerin çevresel sorumluluk algısı yaratmalarına olanak tanıyan, bu aktörlerin faaliyetlerinin ardındaki üretim ilişkilerini, emek süreçlerini, adil bölüşümü ve çevresel etkilerini görünmez kılma tehlikesini beraberinde getirmektedir. Bu durum, tüketicilerde eleştirel sorgulamayı zayıflatarak şirketlerin parlak vitrinlerde sundukları çevresel ve sürdürülebilirlik söylemlerine odaklanan bir yanılsama yaratmakta; nihayetinde asıl odak noktasını kaydırarak tartışılması gereken sorunların kamusal alandaki görünürlüğü azaltmaktadır.

Bir başka boyutuyla ise yeşil aklama stratejisi, kamuoyunda çevre ve iklim politikalarına olan inancı zedelemekte, önemli ve etkili politikaların yapılmasını geciktirmektedir (UNDP, 2025). Bunlarla birlikte iklim eylemini geciktiren söylemler de (discourses of climate delay) iklim hakkında dezenformasyon ve mezenformasyonun bir alt türü olarak görülmektedir (Climate Action Against Disinformation/CAAD, 2023a). İklim eylemini geciktiren söylemler, 'iklim değişikliğinin varlığını kabul etmekle birlikte, harekete geçmemeyi veya yetersiz

çabaları haklı çıkarılma' şeklinde tanımlanmaktadır. Bu söylemler, iklim değişikliğinin sorumluluğunu başkalarına yükleyerek, dönüştürücü olamayan çözümleri öne çıkararak, iklim politikalarının olumsuz yönlerine ve iklim değişikliğine teslim olmak gerektiğine vurgu yaparak temelde dört farklı şekilde işlev görmektedir. Bu söylemler genellikle halkın ve siyasilere iklim politikalarına yönelik desteğini azaltmak için tercih edilmektedir (Lamp, 2020, ss. 3-5).

İklim değişikliğini sorgulayan insanların sayısı azımsanmayacak boyutta olmakla birlikte, bu insanların bir kısmı da küresel komplo teorilerinin etrafında birleşmektedir. Nitekim bu teorilere inananlar, iklim değişikliğini küresel bir sorun olarak kabul eden ve bu soruna karşı önlem alınmasının gerekliliğini savunan politikalar ve anlaşmaları komplo girişimi olarak algılamaktadır (Bąkowiec, 2024, s. 9). Dolayısıyla iklim değişikliğine yönelik komplo teorisi anlatı örüntüleri, bilgi düzensizliğinin önemli bir boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır. Komplo teorisi, Türk Dil Kurumu tarafından, "Bir kimse, kuruluş veya ülkeye karşı gizlice, zarar verici tuzak kurulduğu varsayımına dayanan düşüncelerin tümü" şeklinde ifade edilmektedir (TDK, 2025). Uscinski'ye göre ise komplo teorisi geçmiş, şimdiki veya gelecekteki olayların veya koşulların, asıl nedeni olarak bir komployu öne süren açıklamalar bütünüdür. Komplo teorileri güçlü kişilerin niyetlerini ve eylemlerini içermesi sebebiyle doğası gereği politiktir (2020, s. 23) Douglas vd. (2019) insanların komplo teorilerine inanmalarının ve paylaşımlarının sebeplerini; güçsüzlük hissi, tehditlerle başa çıkmak, olası görünmeyen olayları açıklamak ve ana akım siyasi görüşe karşı çıkmak olduğunu belirtmiştir. Aaronovitch komplo teorilerinin yayılmasını sağlayan belirli ortak özelliklerin olduğundan bahsetmektedir (2010, ss. 9-14). Bu ortak özellikler; tarihsel örnekler göstermeleri, komplonun her yerde olduğuna inandırmaya çalışmaları, politik olarak popülist olma eğilimi göstermeleri ve küçük bir elit grubun halka karşı gerçekleştirdiği eylemleri açığa çıkardıklarını iddia etmeleri şeklinde sıralanabilir. Bununla birlikte sürekli sorular sorarak okuyucunun kendi kararına varmasını teşvik etmeleri, teorilerini doğrulamak için uzman onayından yararlanmaları, iddialarına akademik bir görünüm kazandırmaya çalışmaları, karşı tarafı yanıltmak amacıyla kasıtlı dezenformasyon içerebilmeleri ve son olarak komplo teorisyenlerinin ya da bu teorilere dahil olanların en güvenli görünen ülkede bile tehlike altında olduklarını ileri sürmeleri de bu özellikler arasında yer almaktadır.

İklim değişikliğine ilişkin üretilen komplo teorileri, küresel ısınmanın gerçekleşmediğini ve buna yönelik ortaya konan bilimsel sonuçların belli çıkar odakları tarafından abartıldığını veya temelsiz olduğunu öne sürmektedir. Başka bir deyişle, iklim değişikliğine ilişkin popüler komplo teorileri, bilim insanlarının politikacıları desteklemek, siyasi güç elde etmek ve araştırma fonu bulmak amacıyla verileri uydurduğunu iddia etmektedir. Öte yandan birtakım popüler komplo anlatıları ise küresel ısınmanın yeşil aldatmaca ve nükleer enerjiyi teşvik etme girişimi olduğunu da savunmaktadır (Douglas ve diğerleri, 2015, ss. 99-100). Nihayetinde iklim komplolarına dair üretilen bu söylemlerin toplumsal zeminde iklim değişikliği ile mücadelede belirli etkileri olabilmek-

tedir. Bahsi geçen bu ve benzeri komplo teorileri bireylerin iklim değişikliğine yönelik sosyal, çevresel ve ekonomik yöndeki sürdürülebilir ve duyarlı davranış ve tutumları anlamlı ölçüde zayıflatmakta, sürdürülemez davranış pratiklerini pekiştirmekte, iklim bilimini itibarsızlaştırmaktadır (Douglas ve diğerleri, 2019, s. 31; de Gourville, 2025; van Prooijen ve diğerleri, 2025, s. 1773).

Genel olarak iklim karşıtı dezenformasyon anlatıları, iklim değişikliğinden kaynaklanan sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini önemsizleştirmeye odaklanmakta, bilimsel uzlaşuya şüpheyle yaklaşmakta ve dikkatleri iklim değişikliği konusundan farklı yönler çekmektedir. Bunun sonucunda toplumun iklim değişikliğine yönelik algı ve tutumları ile politikacıların, hükümetlerin ve kurumların faaliyet ve kararları olumsuz yönde etkilenebilmektedir (Bağkowitz, 2024, s. 9). Ayrıca iklim değişikliğiyle ilgili yanlış bilgilerin kamuoyunda konuya dair kafa karışıklığı yarattığı, siyasi eylemsizliğe yol açtığı ve bu alandaki politikalara verilen desteği azalttığı ya da reddedilmesine neden olduğu belirtilmektedir (Treen ve diğerleri, 2024, s. 1).

Türkiye'nin iklim değişikliğine yönelik politikaları

İklim değişikliğine yönelik yürütülen uluslararası çabaların yanı sıra devletler ulusal ölçekte de çeşitli politikalar, stratejik planlamalar ve hukuki düzenlemeler geliştirmektedir. Türkiye de mevcut küresel eğilim doğrultusunda 1970'li yıllarda çevre ve iklim politikalarını benimsemeye başlamış, 2000'li yıllardan itibaren geliştirdiği politikalarla iklim değişikliğine yönelik somut adımlar atmıştır (Özişik, 2020, s. 71). Türkiye bulunduğu coğrafi konumu sebebiyle iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkeler arasında yer almaktadır. İklim değişikliğinin Türkiye coğrafyasına dair olası etkilerini ve yaratacağı potansiyel sonuçları en aza indirmek ve önlemek adına devlet politikalarının ve hukuki zemindeki düzenlemelerin oluşturulması kaçınılmaz bir gereklilik hâline gelmiştir. Köse, iklim değişikliğinin Türkiye tarafından önemle ele alınmasının üç temel nedeni olduğunu belirtmiş ve bu nedenleri tüm insanlığın karşı karşıya kaldığı tehdide yönelik ortak bir mücadelede yer almak, Avrupa Birliği mevzuatına uyum sağlamak ve son olarak da yaşanacak etkilerden yakından etkilenecek olması olarak sıralamıştır (2018, s. 62).

Türkiye iklim değişikliğine yönelik ilk adımlarını 1963-67 yılları arasında dolaylı da olsa, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda atmıştır (Selçuk, 2023, s. 10). 1980 sonrası uluslararası alanda iklim değişikliğine yönelik artan endişelerle birlikte alınacak önlemlere yönelik politikalar da hızla gelişmeye başlamıştır. Bu doğrultuda Türkiye, 1985'te *Viyana Sözleşmesi*'ni kabul etmiş, 1991 yılında *Montreal Protokolü*'ne taraf olmuştur. İklim değişikliğindeki insan etkisini azaltmak ve buna yönelik düzenlemeler gerçekleştirmek adına *Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi* (BMİDÇS) 1992'de Rio'da yapılan *Yeryüzü Zirvesi*'nde imzaya açılmış, Türkiye çeşitli sebeplerle gerekli düzenlemeler yapılmasını beklemiş ve 24 Mayıs 2004 tarihinde sözleşmeyi imzalamıştır (Köse, 2018, s. 62). 2009 yılında ise *Kyoto Protokolü*'ne taraf olmuş, 2010

yılında *İklim Değişikliği Eylem Planı*'ni (İDEP) onaylanarak yürürlüğe koymuştur. Ardından 29 maddeden oluşan *Paris Anlaşması*'ni 22 Nisan 2016 tarihinde imzalamış, 7 Ekim 2021 tarihinde ise Cumhurbaşkanı Kararı ile onaylanmıştır (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, tarih yok). Tüm bu gelişmeler Türkiye'nin iklim değişikliğine yönelik uluslararası politikalara ve uygulamalara uyum sağlamaya çalıştığını göstermektedir.

İklim ve çevre politikalarına yönelik son dönemde atılan en önemli adım kuşkusuz İklim Kanunu'dur. 2053 yılında net sıfır emisyon ve yeşil kalkınmanın hedeflendiği Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik ilk kanun teklifi olan İklim Kanunu, 20 Şubat 2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuştur. Ancak kanun, hem kamuoyu hem de sivil toplum ve meslek örgütleri tarafından içeriğine yönelik yoğun eleştiriler nedeniyle yalnızca ilk dört maddesi kabul edildikten sonra geri çekilmiştir. On beş sivil toplum kuruluşunun bir araya gelerek oluşturduğu *İklim Ağı İnisyatifi*, İklim Kanunu'nun mevcut haliyle şeffaflık, katılımcılık ve iklim adaleti açısından ciddi eksiklikler barındırdığını vurgulayarak içeriğin yeniden düzenlenmesi yönünde bir açıklama yapmıştır. Bu açıklamada kanunun sivil toplumu yeterince sürece dahil etmediği, sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik bir taahhüdün bulunmadığı, fosil yakıtların sonlandırılmasına ilişkin bir hedef içermediği, adil geçişe dair kapsamlı bir sistem sunmadığı ve toplumsal faydadan ziyade şirket çıkarlarına hizmet ettiği yönünde eleştiriler dile getirilmiştir (İklim Ağı, 2025). Bu süreç sonunda İklim Kanunu görüşmeleri bir süre askıya alınmış; daha sonra 18 madde ve 2 geçici maddeden oluşan düzenlenmiş kanun önerisi 2-3 Temmuz 2025 tarihlerinde Meclis'te görüşülerek kabul edilmiştir. Kanun, 9 Temmuz 2025 tarihinde 32951 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (7552 sayılı İklim Kanunu, 2025).

Kanunun içeriğinin temel başlıkları; sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğine uyum, ulusal ve yerel planlama, finansal teşvik araçları, yeni mekanizmalar ve piyasalar, emisyon ticaret sistemi, karbon piyasası kurulu ve danışma kurulu, karbon sınır ayarlama mekanizması, Türkiye Yeşil Taksonomisi, gelirler ve finansman, yaptırımlar ve uygulamalar ile mevzuat değişiklikleri ve geçiş hükümleridir (Turkish Law Blog, 2025). Kanun birçok alanda düzenleme içeriyor görünse de ağırlıklı olarak karbon piyasası ve emisyon ticaret sistemiyle ilgili maddelere yer vermektedir. Bu nedenle kanun, yürürlüğe giren haliyle de birçok sorun ve eksiklik barındırdığı gerekçesiyle eleştiri ve tepki toplamıştır. *İklim Ağı İnisyatifi* (1 Ağustos 2025), kanunun kabulünden sonra adil geçiş mekanizmalarının eksikliği, kırılgan gruplara yönelik koruma düzenlemelerinin bulunmaması, elde edilecek gelirlerin kamusal fayda yerine özel sektörün dönüşümü için kullanılacak olması ve insan haklarına ilişkin uluslararası standartların yer almaması nedeniyle kanunun iklim değişikliği politikalarında bulunması gereken hayati yapısal unsurlardan yoksun olduğunu belirtmiştir. Gürçam ise İklim Kanunu'nun neoliberal bir çerçeveye sahip olduğunu ifade ederek, piyasa temelli mekanizmaları öncelemesine rağmen bağlayıcı hedefler, güçlü denetim, şeffaflık ve sosyal adalet unsurlarından yoksun olduğunu; bu neden-

le etkin bir iklim yönetişimi sunmadığını ve yeşil aklama riskinin oldukça yüksek olduğunu vurgulamıştır (2025, s. 42).

Nitekim tüm bu eleştirilerle birlikte kanun içeriğine ilişkin sürecin şeffaf bir biçimde yürütülmemesi ve dijital platformlarda kanuna dair üretilen dezenformasyon ve mezenformasyon içerikleri, kamuoyunun kanun hakkında doğru, bilimsel ve güvenilir bilgiye erişimini zorlaştırmıştır. Dolayısıyla ortaya çıkan bilgi düzensizlikleri yalnızca kanunun içeriğine yönelik rasyonel değerlendirmelerin yapılmasını güçleştirmekle kalmamış, aynı zamanda iklim politikalarına ilişkin kamusal algının komplo söylemleri, popülist argümanlar ve bilimsel inkâr zemininde çarpıtılmasına da yol açmıştır. Bu durumun bir sonucu olarak dijital platformlarda dolaşıma giren bu anlatıların niteliğini ve dayandıkları argümanları incelemek, kanunun mevcut etkilerini eleştirel bir perspektifle değerlendirmek açısından önemli görülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın amacı

İklim Kanunu'nun sosyal medyada bilgi düzensizliği ve buna eşlik eden anlatılar ekseninde tartışılması, kamuoyunda kanun içeriğinin doğru ve bütünlüklü bir şekilde anlaşılmasını güçleştirmiş; bu durum kanuna yönelik eleştirilerin yönünü değiştirmiş ve tartışmanın asıl bağlamından kopmasına neden olmuştur. Bu bağlamda meclisin, STK'ların, çevre örgütlerinin, politikacıların ve kamuoyunun kanun hakkında sağlıklı bir iletişimsel eylemde bulunmasını engellemiştir (Korkmaz, 2025). Nitekim kanun birçok yönü ile eksik bulunmuş ve eleştirilmiştir. İklim karşıtları tarafından ülkelerin iklim politikaları ve iklim eylemlerine yönelik üretilen dezenformasyon ve mezenformasyonun bu yönde atılan adımları sekteye uğratması bakımından ciddi bir problem olduğu düşünülmektedir. Araştırma, bu problemten hareketle, X platformunda İklim Kanunu'na ilişkin yapılan paylaşımları analiz ederek, kanuna yönelik üretilen dezenformasyon ve mezenformasyonun hangi anlatılar etrafında şekillendiğini ortaya koyup bir içgörü sağlamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

- AS1: X'te İklim Kanunu'na yönelik hangi dezenformasyon ve mezenformasyon anlatıları öne çıkmaktadır?
- AS2: Paylaşımlarda yer alan dezenformasyon ve mezenformasyon söylemleri hangi argümanlara dayanmaktadır?
- AS3: Nihayetinde bu anlatılar Türkiye'de iklim iletişimi, bilim iletişimi, politika meşruiyeti ve kamusal güven açısından hangi riskleri ortaya çıkarmaktadır?

Sonuç olarak mevcut literatürde Türkiye'nin İklim Kanunu'na yönelik çalışmaların bulunmaması ve güncel bir gelişme üzerinden iklim değişikliğine ilişkin bilgi düzensizliklerinin dinamiklerini ve politika yapım süreçlerine etkisini anla-

maya imkân tanınması bakımından bu araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın kapsamı

Araştırma Türkiye’de yürürlüğe giren İklim Kanunu’na ilişkin *X*’te yer alan paylaşımları analiz ederek, kanuna yönelik yapılan dezenformasyon ve komplo teorilerinin hangi anlatılar etrafında şekillendiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. İklim Kanunu teklifinin 20 Şubat 2025 tarihinde TBMM’ye sunulması ve 3 Temmuz 2025 tarihinde kabul edilmesine kadar olan süreçte *X*’te çeşitli aktörlerce kanuna yönelik bilgi düzensizliklerinin dolaşıma sokulduğu gözlemlenmiştir. Zaman ve kaynak sınırlılıkları nedeniyle tüm paylaşımların incelenmesi mümkün olmamıştır. Bu nedenle araştırmanın amacı doğrultusunda bir sınırlamaya gidilmiş ve yalnızca *X* platformunda kanunun gündem (TT) olduğu 15 Nisan–3 Temmuz tarihleri arasında yapılan paylaşımlar araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Kanun teklifinin mecliste görüşüldüğü 15 Nisan tarihinde 927 paylaşım, kanunun kabul edildiği günün ertesi 3 Temmuz’da ise 2693 olmak üzere toplam 3620 paylaşım yapıldığı tespit edilmiştir. Ardından birbirini tekrar eden, konuyla alakası olmayan ve anlamsız olan paylaşımlar elenmiştir. Yapılan ön değerlendirme sonrası toplam 1132 paylaşım araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Veri toplama tekniği

Veriler, medya takip sistemi *Teleskop* aracılığıyla toplanmıştır. *Teleskop*, sosyal medya ve web ortamlarındaki kamuya açık paylaşımları belirli anahtar kelimeler ve etiketler (hashtag) temelinde tarayarak bu verileri çeşitli kategorilere göre sınıflandırabilen ve görselleştirebilen bir medya takip sistemidir. Başka bir ifadeyle *Teleskop*, büyük veri setlerinden çeşitli veri madenciliği teknikleri aracılığıyla anlamlı veriler elde edilmesini mümkün kılmaktadır (*Teleskop*, 2025). Araştırma verileri, *Teleskop* üzerinden #İklimKanununaHayır, #İklimTasmasınaHayır ve #İklimAldatmacası etiketleri kullanılarak yapılan taramalar sonucunda elde edilmiştir.

Verilerin analizi

Veriler, nitel analiz programı *MAXQDA* aracılığıyla Braun ve Clarke’ın geliştirdiği Yansıtıcı Tematik Analiz (YTA) yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. YTA, veri seti üzerinde gerçekleştirilen sistematik kodlamalar yoluyla temaların ortaya çıkarılmasını ve bu temaların yorumlanmasını içeren esnek bir nitel araştırma yöntemidir. Bu süreç altı aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada araştırmacının veriyi titiz bir şekilde okuyarak, notlar alındığı veri setine aşına olma ile başlamaktadır. Veriye yeterince aşına olunduktan sonra sistematik kodla-

ma süreciyle devam etmektedir. Üçüncü aşamada ilk temalar oluşturulmaya başlanmaktadır. Dördüncü aşamasında ise temalar geliştirilerek gözden geçirilmektedir. Temaları iyileştirme, tanımlama ve adlandırma aşaması olan beşinci aşamada son düzenlemeler yapılmakta, temalar kısa ve ilgi uyandıracak şekilde isimlendirilmektedir. Son olarak yazma aşaması, temaların mantıksal olarak hikâyeleştirilmesi ve bulguların yorumlanarak mevcut literatürle ilişkilendirilmesi süreçlerini kapsamaktadır (Braun & Clarke, 2006, ss. 86-93; Braun & Clarke, 2021, ss. 34-37).

Çalışmada, verilere hem eleme sürecinde hem de sonrasında birkaç kere okunarak aşına olundu ve kodlama aşaması veri doygunluğuna ulaşana kadar her iki araştırmacı tarafından gerçekleştirildi. Ardından kodlamalar karşılaştırıldı ve birlikte kontrol edilerek gerekli düzenlemeler uzlaşa sağlanarak gerçekleştirildi. Sonraki aşamada temel kodlar, kavramsal olarak kodlandı ve temalar oluşturuldu. Ardından temalar ve kodları tekrar gözden geçirilerek düzenlendi. Kodlama ve araştırma raporunun yazımının her aşamasında araştırmacılar müzakere hâlinde olmuştur. Kodlar, kategoriler ve temalar üzerindeki fikir birliği, tartışma ve çapraz kontrollerle sağlanmıştır.

Bulgular ve Analiz

Elde edilen tüm veriler üç ana başlık altında temalara ayrılmıştır. Bu başlıklar; politik ve ideolojik anlatılar, toplumsal, ekonomik ve çevresel anlatılar ve son olarak toplumsal belirsizlikler ve risk anlatılarıdır¹. Her bir ana tema kendi içinde birçok alt temaya ayrılmıştır. Fakat belirtmekte fayda vardır ki birçok iletinin birden fazla konuya temas ettiği, temas ettikleri konuların birbiriyle kesişen

¹ Bu noktada çalışma açısından oldukça önemli görülen bir noktaya temas etmekte fayda görülmektedir. Tüm bu temaların içerisinde komplo teorileri oldukça görünür bir şekilde yer almaktadır. Erdoğan ve diğerlerinin uyardığı üzere: "Komplo teorileri ile bilgi düzensizliği türlerinden olan dezenformasyon (disinformation) ve mezenformasyon (misinformation) arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Komplo teorileri, mezenformasyon gibi yanlış bilgiler içerebilmekle birlikte, doğru bilgiler de barındırabilmektedir. Öte yandan, bir iddianın dezenformasyon ya da yanlış bilgi olup olmadığı çeşitli araç ve tekniklerle doğrulanabilirken, komplo teorilerinin doğrulanması genellikle oldukça zordur. Ayrıca, kasıtlı ya da kasıtsız olarak üretilen yanlış bilgiden farklı olarak, komplo teorileri çoğu zaman belirli bir dünya görüşünü yansıtmaktadır. Bu bağlamda, komplo teorileri yanlış bilgi ve dezenformasyon unsurları içerebilir; ancak bu kavramlara indirgenmeleri mümkün değildir." (2022, s. 118). Bu alıntıdan hareketle çalışma, iklim değişikliğine yönelik ele alınan verilerde yer alan komplo teorilerini bilgi düzensizliğinin üretildiği söylem alanı olarak kabul etmekle birlikte, bu anlatılar kesin ve kati bir şekilde dezenformasyon ve mezenformasyon olarak nitelendirilmemektedir. Dolayısıyla çalışma dâhilinde olan anlatıların doğruluğuna dair bir yargıya varmak hem bu çalışmanın amaçları arasında yer almamakta hem de çalışmanın sınırlarını aşmaktadır. Yapılan kategorileştirme iklim politikalarına yönelik olarak kamusal algının komplo teorilerine ilişkin düzlemde hangi argümanlarla ortaya çıktığını saptamak amacını gütmektedir.

veya tamamlayan söylemler ürettiği görülmüştür. Dolayısıyla, analizi daha anlaşılır kılabilmek adına söylemlerin ağırlıklı noktaları baz alınarak temalar oluşturulmuş olsa da hepsinin aslında birbiri ile bütünlüklü bir yapıda olduğu unutulmamalıdır. Bu sebeple, temalar arasındaki girift ve geçişken ilişki bütün analiz boyunca göz önünde bulundurulmuştur.

Politik ve ideolojik anlatılar

İklim Kanunu'na yönelik tüm kategoriler ve temalar içerisinde ağırlıklı ve en görünür olanları politik ve ideolojik motivasyonlarla paylaşılan içerikler olmuştur. Bu tema altındaki alt temalar ise; ulusal egemenlik ve dış güçler söylemi, siyasi eleştiriler, güncel ulusal sorunlarla ilişkilendirilen söylemler ve son olarak ahlaki ve dini çatışma söylemlerinden oluşmaktadır. Bu içeriklerde kullanıcılar genel olarak vatana ihanet edildiğini, dolayısıyla milletin ve ülkenin egemenliğinin tehdit altında olduğunu ifade etmiş ve bu duruma atıfta bulunmuşlardır. Bahsi geçen konulardaki içerikler, ulusal egemenlik ve dış güçler söylemi adı altında alt tema kategorisi olarak oluşturulmuştur. Bu içeriklere örnek vermek gerekirse:

İklim kanunu ihanettir. #iklimkanunu #iklimkanununahayır #iklimkanunuihanettir

#iklimkanununahayır Bırakın ağaçlar çiçek açsın. Çocuklar kuşlar gibi sokaklarda cıvılsın. Allah yarattı kulunu korur. İklim adı altında kirletmeyin dünyayı biz Türk milletiyiz asırlar adımızla dolu hiç boyun eğmedik dünyaya diz çöktükdük şimdi ellerinizle teslim etmeyin bizi.

Bu kanunu meclisten geçenler tüm halka ihanet edip hepsinin boynuna tasma ayağına pranga vurma derdindeler akli başında birçok ülke çıkıyorken #turkiye yi denek olarak kullanamazsınız. #iklimkanununahayır

Türkiye bazı projelerin pilot çalışması yapılmayacak kadar köklü ve bağımsız bir ülke.#iklimkanununahayır

#iklimkanununahayır Bu sadece yasa değil, zihinsel ve fiziksel kuşatma planıdır.

Özellikle vatana ihanet edildiği görüşünün içeriklerde ağır basan söylem olduğu gözlemlenmiştir. Benzer içerik ve anlatılar, İklim Kanunu'nun ulusal egemenlik, bağımsızlık ve güvenlik etrafında ele alındığını ve kaygı yarattığını göstermektedir. Egemenliğin kaybına ve vatanın bölünmez bütünlüğüne tehditler ve beraberinde gelen komplo anlatıları düzlemine ilişkin tüm bu endişeler, literatürde *Sevr Sendromu* olarak adlandırılmaktadır. Bu endişe, Türkiye'nin 'dış güçler' olarak adlandırılan aktörler tarafından bölüneceği ve bu aktörlerin komplolar planladıkları yönündedir (Erdoğan ve diğerleri, 2020, s. 131). Anlatılar içerisinde öne çıkan ve birden fazla içerikte rastlanan bazı söylemsel kalıplar mevcuttur. Örneğin, kanunu çıkaranların vatana ihanet ettikleri gerekçesiyle hainlikle damgalandığı, kanunun milletin boynuna geçirilen tasma ve ayağına vurulan pranga olduğudur. Bu içeriklerle ilişkili bir başka anlatı ise kölelik ve tek dünya düzenine yapılan vurgudur. Bu vurgu, yukarıda değinilen vatana ihanet ve milli egemenliğin tehlikede olduğu anlatısının temel gerekçe-

sini ortaya koymaktadır. Nitekim kölelik söylemine yer veren içeriklerde İklim Kanunu'nun uluslararası ölçekte topyekûn bir tahakküm aracına dönüştüğü iddia edilmektedir.

#iklimkanununahayır İklim kanunu olarak sunulan Küreselcilerin dayattığı ve niha-yetinde Tek Dünya Devletinin altyapısıdır.ABD-RUSYA-ÇİN neden Red etti !..Türkiye dünyayı kirlletme safsatasına en düşük ülkelerden biri,Neden Türkiye,Neden KO-BAY ülke!@TbmmChp @Saadet_TBMM @tbmmAK

İklim Kanunu. TekDünya Devletine giriştir.Başegmedir. Köleliği kabuldür,Özgürlük-lerimizin elimizdenalınmasıdır#Perşembe #iklimkanununahayır

Biz dünyanın kobay ülkesi miyiz??? Bu kanun kendi vatanında köle olmak demektir. Bu yanlıştan vazgecinizzzz #iklimkanununahayır

İklim Kanunu size kölelik dayatmasıdır #iklimkanununahayır #iklimtasmasınahayır #iklimkanunuihanettir

Verilen örneklerden, egemenliğin aşınmasının köleliğe giden yolu açtığı ve kanunun bu bağlamda küresel tahakküm düzeninin bir parçası olarak düşünülüyor görülmektedir. Kölelik söylemi ile ilişkili alt tema olarak, bu düzeni kurduğu düşünülen aktörlere atıf yapılmıştır. Bu aktörler bir kişi veya kurum olarak tanımlanmakla beraber daha çok Batı dayatması ya da emperyal güçler olarak geniş bir betimlemede anılmışlardır. Bu betimleme yapılırken, İklim Kanunu'nun çıkmasının temel sebeplerinden biri olan *Paris Anlaşması*'na imza atılması gerekçe olarak gösterilmiş, anlaşmayı imzalamayan devletler emsal gösterilerek uluslararası politik reflekslere dair karşılaştırmalar yapılmıştır. Dolayısıyla İklim Kanunu hem yanlış bir karar olarak ele alınmış hem de egemenliğin zayıflaması ve dış güçlere bağımlılık noktasında politik ve ideolojik hat üzerinden endişe kaynağı olarak görülmüştür. İletilerde sıkça rastlanan dayatma, tek dünya devleti, tasma, pranga, küresel şeytanlar söylemleri var olan tehdit anlatısını pekiştirmektedir. Nitekim Erdoğan ve diğerlerinin belirttiği üzere, komplo teorilerinin en önemli özelliklerinden biri büyük resmi gösteren bir biçimle oluşturulmasıdır (2020, s. 113). Bu anlatılarda da bahsedilen büyük resmin fark edildiğinin izine rastlanmaktadır. Konuya dair örnekler ise şu şekildedir:

Bundan sonraki hedef, Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması'ndan çekilmesi olmalı. Bu anlaşmaları bizlere dayatanlar, kendilerine ayrıcalık tanıyıp dünya kaynaklarını sömürmeye ve aynı oranda kirlletmeye devam ediyor. #İklimTasmasınaHayır #iklimKanunuihanettir#İklimAldatmaca

Abd Çin Yeni Zelanda Rusya Bu iklim paçavrasını çöpe attı! Trump fosil yakıtlardan dönmeyeceğiz ve "Yeşil Sahtekarlığa geçit yok " dedi. Sıra bizde! İnsanlığa ihanet yasalarına bu ülkede geçit yok! #İklimKanununaHayır #iklimtasmasınahayır

Ben ülkemde küresel sermayenin önümüze koymuş olduğu yerli ve milli olmayan insan hürriyetini hiçe sayan, şirin gösterilmek için henüz altı doldurulmamış bir yasayı kanunu kabul etmiyorum. Paris iklim anlaşmasını bu vicdan kabul etmeyecek. #iklimkanununahayır

niş bir politik ve toplumsal çerçeveye yerleşmiştir. Bu içeriklere şu paylaşımlar örnek verilebilmektedir:

Ne hassa rüzgarın çok şiddetli olduğu bu günlerde arkası kesilmeyen orman yangınları hızla devam ediyor, yetmiyor bir de iklim kanunu meclisten geçiyor. Ne türlü bir yemin ettiniz Dünyayı ve Türkiye'yi bitirmeye. #iklimkanununahayır

"İKLİM KANUNU KABUL EDİLDİ!!!-Ormanlarımız bilerek yakılıyor-Zeytin ağaçları bilerek kesiliyor ve madencilik için imara açılıyor-Konya ve Karamanda hayvancılık yasaklanıyor.

Lewandowsky ve Cook'a göre, komplo teorileri radikalizmin kaçınılmaz bileşenlerinden biridir (2020, s. 10). Ele alınan iletilerde de dini radikal söylemlerin yer aldığı görülmektedir. Bu söylemlerin içerisinde 2023 yılından beri devam eden İsrail'in Gazze saldırısı ve İsrail karşıtlığı, din merkezli bir perspektiften ele alınmaktadır. Aynı zamanda Siyonist çeteler, fitratın korunması, ilahi düzen, şeytani çete, Siyonist proje gibi ifadelerle iklim politikalarına yönelik karşıtlık temellendirilmeye çalışılmıştır. van Prooijen ve diğerleri, siyasi aşırılık ve komplo teorilerine olan inançların, toplumsal olayları anlamlandırmaya yönelik yapılandırılmış bir düşünce tarzı olması sebebiyle güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu belirtirler (2015, s. 570). Dolayısıyla İklim Kanunu'na karşı çıkış perspektifinin, dini ve küresel komplo anlatıları ile harmanlanarak kutsal bir mücadele biçimi olarak sunulduğu görülmüştür. Bahsi geçen bu içerikler şu şekilde örneklendirilebilir:

SİYONİST PROJELERE HAYIR #iklimtasmasınahayır

Allah'ın dünyasında İklimi belirleyen tabiatta istediği gibi hüküm veren Rabb varken İklim Kanunu adı altında sizi bu şirke sokan sebep ne??? #imzamnerede#iklimkanununahayır#iklimtasmasınahayır

Deccali tasarımı destekleyen ve bana bir şey olmaz keyfim yerindecilerin ve çeşitli siyasi emellerini din, ideoloji adı altında pazarlayanların ve peşlerinden sürüklenenlerin, okuyup araştırmayanların bundan gayri karşılarında Allahın sözleri, ayetleri olacaktır. #iklimkanununahayır

Biz yerleri ve gökleri kusursuz yarattık" diyen Allah'a karşı savaş açtınız. Kaybedeceksiniz. #iklimkanununahayır

Yukarıda söz edilen içeriklerden anlaşıldığı üzere, İklim Kanunu'na yönelik bilgi düzensizliklerinin ağırlıklı olarak politik ve ideolojik bir hat olan ulusal egemenlik, bağımsızlık, güvenlik, hak ve batıl savaşı ekseninde ortaya çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla çevre ve iklim politikalarının tartışılması gereken bilimsel, politik ve toplumsal zemininin, kutuplaşmanın derinleştiği ve komplo anlatı çerçevelerinin görünür hâle geldiği ideolojik bir söylem kulvarına dönüştüğü söylenebilmektedir.

Toplumsal, ekonomik ve çevresel anlatılar

İklim Kanunu'na yönelik bilgi düzensizliğinin üretildiği bir başka söylem grubu ise toplumsal, ekonomik ve çevresel düzlemdir. Tema altında oluşt-

ruhan alt temalar; gelecek endişesi ve nesil söylemi, doğa düşmanlığı, tarım ve hayvancılık politikaları, ekonomik sömürü ve çevresel çıkar söylemlerinden oluşmaktadır. Bu çerçevedeki içeriklerde kanun; gündelik yaşama etki edeceği, bireysel alana müdahale edeceği ve ekolojik tahribatı artıracığı iddiaları üzerinden tartışılmıştır. Bu temada ilk olarak öne çıkan ağırlıklı söylem, geleceğe dair endişeler ve İklim Kanunu'nun getireceği tüm yeni düzenlemelerin çocuk ve gençleri özellikle manevi ve ahlaki değer temelli etkileyeceği yönünde olmuştur. Nitekim bu bağlam kurulurken sıklıkla tekrarlanan küreselciler, ipotek altına alma, nesli yok etmek, çocuklarımıza ihanet gibi söylemler karşımıza çıkmaktadır. Bu içeriklerden bazıları ise şu şekildedir:

İklim Kanunu çocuklarınızın dünyasını sil baştan ve şeytani aklın amaçları doğrultusunda yeniden formatlamak istiyorlar. #1Milyonimza verdik. O zaman #imzamNerede ???#İmzamNerede#iklimtasmasınaHAYIR #iklimkanununahayır "

"İKLİM KANUNU TEKLİFİ; İNSANLIĞA, GELECEK NESİLLERE İHANETTİR! #iklimKanununaHayır#iklimtasmasınınahayır

Türkiye cumhuriyeti Küresel aktörlerin oyununa alet olmamalı. TBMM Türk milletinin geleceğini ipotek altına alacak iklim kanununa onay vermemelidir. #iklimTasmasınaHayır

Kaldı ki tam bu noktada aşağıda verilen örnekte görüldüğü üzere, içeriklerdeki bu manevi ve ahlaki aşınmanın İstanbul Sözleşmesi ve LGBTİ+ ile ilişkilendirilerek, bunların bir bütünün parçası olarak ele alındığına dair söylemler gözlenmiştir:

Bir mümin aynı delikten iki defa ısırılmazmış, İstanbul sözleşmesi tuzağını kaldırsak da, onun getirisi LGBT projesini henüz Rusya gibi keskin bir şekilde yasaklayamadık Avrupa Amerika çin bu tuzağa düşmezken yeterince araştırmadan biz neden balıklama atıyoruz #iklimkanununahayır

Bu başlık altındaki içeriklerin temas ettikleri bir diğer nokta ise İklim Kanunu'nun ekolojik tahribat yaratacağı ve doğayı düşmanlaştıran bir söylemi olduğudur. Bahsi geçen bu içerikler ise şunlardır:

İklim kanunu köleleştirme insan hayvan doğayı yok etme üzerine kurulu bir projedir #iklimTasmasınaHayır

İklimi koruyacağız diyerek doğal yaşamı suç saymak... Bu kanun mu, yoksa organize bir akıl krizi mi? #iklimkanunu #iklimkanununahayır

Mevcut iktidar ve ilgili aktörlerin çevre politikaları uzun süredir yanlış ve yetersiz uygulamalar nedeniyle eleştirilse de kanun metni incelendiğinde, sosyal medyada dolaşıma sokulan söylemlerin somut hukuki düzenlemelere dayanmadığı ve bilgi düzensizliği ekseninde üretildiği görülmektedir. Dolayısıyla eleştirilerin dayandığı perspektif başlangıçta haklı gerekçelere sahip olsa da nihai olarak ulaştıkları noktada komplo inançlarına kapı aralamaktadır. Bu durum ise, haklı çevresel kaygıların meşruiyetini güçlendirmek yerine tartışmanın spekülâtif bir zemine taşınmasına ve eleştirel müdahale kapasitesinin zayıflamasına sebep olabilmektedir.

İklim Kanunu'na ilişkin bu tema altında en yoğun bilgi düzensizliğinin üretildiği alan, tarım ve hayvancılık politikalarına dair olan söylemlerdir. Bu söylemlerin ağırlıklı olarak, bahçe ekiminin ve hayvancılığın yasaklanacağı, tarlalara ve meralara el konulacağı yönünde olduğu görülmüştür. Öyle ki bu içerikler dayanağını, hayvanların metan gazı çıkarmasının ve endüstriyel hayvancılığın iklim değişikliğine olan etkilerine dair bilimsel argümanlardan alsa da hem kanun içeriğinde hayvancılığa dair bir düzenleme bulunmamakta hem de olası etkiler bağlamından kopararak komplocu söylemlerle ilişkilendirilmiş bir hâlde dolaşıma girmektedir. Bu anlamda söylemlerin, kanunun içeriğine dair eleştirileri barındırmak yerine daha çok iklim değişikliğine olan inancı ve mücadeleyi etkileyecek korku ve güvensizliği yaratma potansiyeline sahip olduğu söylenebilmektedir. Bu içeriklerden bazıları şunlardır:

Bahçenizdeki meyve ağacı için vergi vereceğiniz günler sandığınız kadar uzak değil!!!#iklimkanununahayır #iklimkanunuihanettir

İklim kanunu dikdatörlüktür. Kendi tarlani ekmene izin vermeyecekler. Hayvanına izin vermeyecekler. Bir bakmışsın ellerin kelepçeli askerler sana tarladan fidan söktürecek. Bu husus çok ciddi. Açık işgal girişimidir. #iklimkanununahayır #iklimkanunuihanettir #yesilsahtekarlık

Şap dendi ve dün tüm yurttta hayvan satışı yasaklandı., ve bu akşam kanun kabul edildi. Hocaları çok kuvvetli! #iklimkanununahayır #iklimkanunuihanettir

Kanun içeriğine dair ekonomik eksenli üretilen bilgi düzensizliği söylemlerinde dikkat çeken nokta, yukarıda bahsi geçen tarım ve hayvancılığa getirilecek yasaklamalarla kurulan ilişkidir. Bu ilişkinin mantığı içeriklerde, küçük üreticiler ve çiftçilere çeşitli yasaklar getirileceği; ancak büyük sermaye sahiplerinin bu yasaklardan muaf tutulacağı yönündeki bir anlatı ile ifade edilmektedir:

Doğru karar İklim zirvalığına inanmıyoruz Zenginlere taşı, toprağı yağmalatacan sade vatandaşa bahçeni ekip, biçme su kullanma diyeceksin Hadi ordan Paris iklim zirvalığından da çıkın.

Farkında mısınız çoğu hatta hepsi vatandaş ile ilgili şirketler fabrikalar ve daha birçok iklim krizine sebep olabilecek yerle değil de vatandaşın eviyle ilgili diyecek bir şey bulamıyorum. #iklimkanununahayır

Zengin villasından AVM'ye bile giderken özel jet kullanıyor ve iklime sorun teşkil etmiyor, ama çiftçinin beslediği 2 tane sığır iklim değişikliğine yol açıyor ve dünyanın sonunu getiriyor öyle mi? #iklimkanununahayır #iklimkelepçesinikir #iklimKelepcesiniKır

Öte yandan tüm bu anlatılar, iklim değişikliğinin önemli sebeplerinden biri olarak görülen karbon ayak izinin çevresel etkilerinden ziyade ekonomik yaptırımların uygulanacağı bir araca dönüştürüleceği yönünde bir kaygı taşımaktadır. Bu bağlamda karbon ayak izinin 'aldatma' olarak nitelendirildiği ve 'karbon vergisi', 'karbon ayak izi takibi', 'karbon kredisi' ve 'karbon puanı' gibi uygulamaların getirileceğine ilişkin endişelerin dile getirildiği görülmektedir. Bu söylemlerde karbon ayak izinin büyük şirketler tarafından ortaya atıldığı, karbon vergilerinin küresel güçler tarafından ekonomik sömürü ve tahakküm

aracı olarak kullanılacağı ve karbon hesaplama ile takibinin dijital gözetim mekanizmalarının bir parçasına dönüşeceği iddiaları öne çıkmaktadır. Dolayısıyla karbon ayak izine ilişkin söylemlerin ekonomik kaygılarla birlikte siyasal bir tehdit unsuru olarak da ele alındığı anlaşılmaktadır.

Karbon ayakizi dedikleri şeyin asıl anlamı: 'Sen tüketme, biz tüketelim.' Modern dünyanın yeni günah keçisi: Köylü, sanayici, vatandaş."#İklimKanununaHayır #YeşilSömürü

Karbon ayak iziyle takip yapılacaklar ✨ Tüm hareketleriniz banka hesaplarınız, harcamalarınızı dijital kayıtlarını gözetlenecek ✨ Akıllı evler ile mahremiyetine sonu, tüm davranışlar kayıt altına alınacak.

Çevreyi koruma iddiası altında insanı uluslararası örgütlerin kölesi haline getirmesinden, batı merkezli karbon işgali önerdiğinden, tartışma kültüründen uzak bir anlayışla algılar üzerinden topluma dayatılmak istendiğinden kabul edilemez değerlendiriyoruz. #iklimkanununahayır

İklim Kanunu'na yönelik toplumsal, ekonomik ve çevresel kaygılarla paylaşılan içeriklerde, kanunun içeriğinden kopuk bir şekilde bilgi düzensizliklerinin komploteorileri ile dolaymlanarak genişlediği görülmektedir. Böylece kanuna dair asıl tartışılması gereken rasyonel zemin, dijital platformlarda bağlamından kopuk bir şekilde görünür hâle gelmektedir.

Toplumsal belirsizlikler ve risk anlatıları

İklim Kanunu'na yönelik bilgi düzensizliğinin ortaya çıktığı ve içeriklerde oldukça sık görülen bir diğer tema ise toplumsal belirsizlikler ve risk anlatılarıdır. Bu tema ağırlıklı olarak, gelecekte toplumsal düzeyde karşılaşılabileceği varsayılan belirsizlikleri ve riskleri temel alan, bunları da komploteorileriyle besleyen anlatılardan oluşmaktadır. Bu noktada bahsi geçen anlatılara geçmeden önce Ulrich Beck'in 'risk toplumu' kavramlaştırmasına değinmekte fayda görülmektedir. Beck (2025), modern teknik ve teknolojik ilerlemelerin getirdiği yeni tehdit ve belirsizliklerin hem toplumsal yapıyı hem de bireysel yaşamı derinden etkilediğini vurgulamaktadır. Beck'e göre, modernleşme süreci yalnızca fayda üretmemiş, aynı zamanda merkezsiz, eşitsiz ve küresel biçimde dağılan insan yapımı riskleri de ortaya çıkarmıştır. Bu riskler salt çevreyi değil, doğrudan toplumun kendisini ve işleyişini de tehdit etmektedir. Dolayısıyla risklerle başa çıkmak, yalnızca kurumların değil bireylerin de çeşitli eylemlilik biçimleriyle sorumluluk almasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda anlatılarda da toplumun her alanına sirayet edecek risklerin ve geleceğe yönelik belirsizliklerin yer aldığı görülmüştür.

Tema içerisinde ele alınan alt başlıklar; küreselciler, manipülasyon ve sahte krizler, inkârcı ve şüpheli söylemler, teknolojik ve biyopolitik komploteorilerinden oluşmaktadır. Bu anlatılar içinde en çok öne çıkan ise, devletlerin ve tüm dünyanın üzerinde, onları yöneten bir güç olarak tanımlanan 'küreselciler' söylemidir. İçeriklerde bahsedilen bu küreselci yapı 'küresel çete', 'küreselci

şeytanlar', 'firavun-i sistem', 'küresel proje', 'küresel sömürü' olarak kullanıcılar tarafından farklı biçimlerde ifade edilmiştir. Kullanıcılara göre İklim Kanunu, Türkiye'yi bir bütün olarak ele geçirmek için yapılan planın parçasıdır. Nitekim bu plan da kullanıcılar tarafından tiyatro ya da oyun metaforu kullanılarak, stratejik bir uygulama olarak ele alınmaktadır:

Küresel yapının modern kölelik sistemi olan #iklimkanununahayır #iklimkanunu

Küresel oligarşinin bu dayatmasını asla kabul etmiyor ve reddediyoruz Uyuma Türk halkı 🗣️TRHerkes sesini çıkarsın. Çocuklarımız için, yarınlarmız için bu yasaya tepki koyun. Hepimiz aynı gemideyiz #iklimkanununahayır

Küresel çetelerin Dayattığı #iklimkanununahayır

Göz göre göre Ülkemizi Küresel çeteye peşkeş çektiler. #iklimkanununahayır#iklimkanunuvatanaihanettir

Uyuyanları uyandıranlara slmlar olsun. Muhalefet değil halk tepkisi iktidar kendi kitlelerini bile ikna edemedi. Şeytanilerin iklim yasasını geçirmeleri yeni bir cambaza bak tiyatrosuna kadar rafa kaldırdıldı emeği geçen herkesten Allah razı olsun. #iklimkanununahayır

Bu anlatıların içinde, Avrupa Birliği, Birleşmiş Millet ve Dünya Sağlık Örgütü gibi kuruluşlar da küreselci yapının resmi kurumsal aktörleri olarak tanımlandığı görülmektedir:

Ülkeyi satanist küreselci işbirlikçi memurlar yönetiyor ülkeyi işgal kuvvetlerinden kurtarmak gerek...Dünya terör örgütü BM yıkılmalıdır...#iklimKanunuKöleliktir#iklimTasmasınaHayır

Bu yönetim bizi Kölelik düzenine sürüklüyor. Önce DSÖ ile iş birliği ve İstanbul ofisi anlaşmasına imza attılar şimdi iklim anlaşmasını kabul ettiler Bu ihanete ortak olmayın #iklimkanunuihanettir

İklim Kanunu'nun, yakın zamanda tüm dünyayı etkisi altına alan ve toplumsal yaşamın tüm alanlarına kadar etkileyen COVID-19 pandemisiyle ilişkilendirildiği görülmüştür. Oğuz, COVID-19 pandemisine ve aşı karşıtlığına ilişkin komplo teorilerinin, ekonomik hayatı büyük şirketler lehine durdurmak için uydurulmuş bir psikolojik operasyon ve ölüm haberlerinin de bu minvalde üretilen sahte haberler olduğunu ileri sürmektedir (2024, s. 852). Hatta komplocu söylem içerisinde 'plandemi' şeklinde dahi adlandırılmıştır. Oğuz'a göre, iklim değişikliğine ilişkin komplo teorileri de pandemi döneminde yükselmiş ve özellikle sağ ideolojiye sahip partilerin propaganda araçlarından biri olmuştur (2024, s.m852). İklim Kanunu da bu yaklaşımların temas ettiği ve yeniden ürettiği bir alan olarak karşımıza çıkmıştır:

Saçma sapan bir plandemi yüzünden bizleri evlere tıktılar. Ama turistler serbestti. Çünkü virüs ırk seçiyordu. Dünyayı kirleten Çin Amerika Hindistan Rusya iklim kanunu reddediyor. Ama biz kabul ediyoruz! #iklimKanununaHayır

Covid'de olduğu gibi şimdi de küresel kölelik için iklim yalanıyla manüple ediyoruz. Komisyondan bir daha geçmez umarım. Çin ve ABD'nin bile kabul etmediği bu pranga bize reva görülemez. #iklimkanununahayır

Ele alınan içeriklerin bir kısmında rastlanan söylemler ise yeşil politik düşünceye dair eleştiriler ve iklim inkarcılığıdır. Bu içerikler, iklim değişikliği diye bir şey olmadığını ve dolayısıyla yeşil düşüncenin yalan üzerine kurulu ideolojik bir inşa olduğunu iddia etmektedir.

İklim Kanunu geçti. Ama doğayı değil, karbonu pazarlıyor. Sanayiye teşvik, köylüye sus payı. Adına “yeşil dönüşüm” demişler, içinde doğa yok, halk yok, adalet hiç yok. #iklimkanununahayır

“İKLİM KRİZİ YOK Suç kapsamına alınmadan rahat rahat söyleyelim #iklimkanununahayır #iklimkanunuvatanaihanettir #iklimtasmasınahayır

“İklimi bozanlar iklim değişikliği yalanıyla ulus devletleri kontrol altına almak istiyor..! #iklimTasmasınaHAYIR#iklimKanununaHayır

Analizin son alt teması ise, kanuna yönelik komplo teorisi merkezli bilgi düzensizliğinin en görünür olduğu teknolojik ve biyopolitik komplo anlatıdır. Bu anlatılar; dijital tahakküm, yapay et, yapay tohum, nüfus kontrolü, iklim yasakları, Bill Gates, kimyasal izler, akıllı şehirler, yapay deprem, iklim aşısı, bulut tohumlama ve yapay yağışlar gibi unsurlar etrafında yoğunlaşmaktadır. İçeriklerde toplumsal ve politik büyük dönüşümlere yönelik endişelerin yanı sıra bireysel özgürlüklerin ve hakların kısıtlanacağına dair kaygıların da yoğun biçimde dile getirildiği görülmektedir. Kullanıcılar söz konusu düzenlemelerin iklim politikaları aracılığıyla yeni denetim ve tahakküm mekanizmaları yaratacağını düşünmekte ve söylemlerinin merkezinde yine küresel güçlere atıfta bulunmaktadır:

Karbon ayak iziyle takip yapılacaklar ✨ Tüm hareketleriniz banka hesaplarınız, harcamalarınızı dijital kayıtlarını gözetlecinecek ✨ Akıllı evler ile mahremiyetine sonu, tüm davranışlar kayıt altına alınacak #iklimkanununahayır

Nefes almanız bile vergiye tabi tutulacak dijital kelepçe 🚫 #iklimkanununahayır #iklimkanunuihanettir #iklimkanunu”

Hoşgeldin yapay et, hoşgeldin işlenmiş tohum. Güle güle ata tohumları, gerçek et, işlenebilir tarım toprağı. Kısaca bunun meali bu arkadaşlar. #iklimkanununahayır

et yok, seyahat yok, alışveriş yok, bahçeye domates ekmek bile “suç”!ama ormanlar yanarken hiçbir “küresel efendi” ortalıkta yok. bize yapay böcek eti dayatanlar, yangınlara sinek ilacı bile sıklıyor. bu mudur yeşil gelecek? #iklimkanununahayır #iklimkanunuihanettir

evinizde çiçek besletmeyecekler bırakın ineği kuşu haftada banyo bile yapamiyacaksınız evinizi arabanızı bankadaki paranıza evinizdeki çocuğunuza bile müdahale edecekler. #iklimkanununahayır

Bill Gates istedi diye kanun mu çıkarılır? Türk milletini mi siyonistlerle mi tercih edeceksiniz. #TehlikeGeliyor#KaraKanunİmzalama#İklimKanununaHayır#yeşilsahtekarlık#iklimaldatmacası#iklimtasmasınaHayır”

“🚫 Vay efendim Arabistanı sel götürüyormuş, iklim çok değişmiş falan filan.. Ulan Bulut tohumlayıp başka bölgelerin yağışını çalıyor bunlar.. Birçok ülkede uygulanıyor.. Bunu anladınız iklim kanunu kaldı 🚫 #iklimtasmasınahayır”

Burada örneklendirilen tüm bu komplocu söylemler üzerinden İklim Kanunu'na karşı çıktığı görülmektedir. Bu anlatıların; gizli aktörler, bireysel kimlik, özgürlük ve bedensel bütünlük temelli kurgulandığı görülmektedir. Dolayısıyla çevre ve iklim politikalarının kamusal karşılığının, bilimsel ve rasyonel tartışma zemininden öte güvensizlik, bağımlılık, tahakküm ve korku üzerine kurulduğu söylenebilir.

Sonuç

Bu çalışma, İklim Kanunu bağlamında Xplatformunda yer alan bilgi düzensizliği içeriklerini analiz etmiş ve söz konusu içeriklerin hangi argümanlar üzerinden üretildiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. İklim değişikliği gibi canlı yaşamının tüm katmanlarında çevresel dönüşüm gerektiren bir konuda, bilgi düzensizliklerinin temel dayanaklarını anlamının soruna dair yürütülecek mücadelede ve geliştirilecek politikalarda oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, yakın dönemde yoğun tartışmalara neden olan İklim Kanunu'nun dijital platformlardaki anlatı inşası X platformu özelinde incelenmiş, #İklimKanununaHayır, #İklimTasmasınaHayır ve #İklimAldatmacası etiketleri altında dolaşıma giren içerikler analiz edilmiştir.

Yapılan analizde veriler politik ve ideolojik anlatılar, toplumsal, ekonomik ve çevresel anlatılar ile toplumsal belirsizlikler ve risk anlatıları olarak temalandırılmıştır. Politik ve ideolojik anlatılar içerisinde ağırlıklı olarak ulusal egemenlik vurgusu, dış güçler söylemi, güncel siyasal eleştiriler, meselelerin mevcut ulusal sorunlarla ilişkilendirilmesi ile ahlaki ve dini çatışma çerçevelerinin yer aldığını söylemek mümkündür. Bu anlatılar kanunun Türkiye'nin bağımsızlığı ve ulusal egemenliği açısından bir tehdit oluşturduğu, Batı devletlerinin bir dayatması sonucu yürürlüğe konmak istendiği, siyasal aktörlerin ise maddi çıkarları doğrultusunda bu sürece sessiz kaldığı ve kanunun ülkedeki politik ve ekonomik sorunları meşrulaştıran bir araç işlevi gördüğü yönündeki iddiaları yansıtmaktadır. Öte yandan bazı içeriklerde kanun, hak ile batıl arasındaki mücadelenin güncel bir tezahürü olarak değerlendirilmiş ve mesele ahlaki-dini bir karşıtlık ekseninde anlamlandırılmıştır.

İkinci tema olan toplumsal, ekonomik ve çevresel anlatılar başlığında ise kanun içeriği; geleceğe yönelik kaygı, neslin tehlikede olduğu, doğanın daha fazla zarar göreceği ve ekonomik sömürü söylemleri üzerinden ele alınmaktadır. Bu çerçevede kanunun özellikle tarım ve hayvancılık politikalarına olası etkileri, üretim koşullarına edilecek müdahale ve üreticinin karşılaşabileceği ekonomik zorluklara yönelik kaygılar ekseninde tartışıldığı görülmüştür. Ayrıca karbon ayak izi uygulamalarının ve yeşil politikanın yeni bir ekonomik yük ve denetim mekanizması olarak kullanılacağı endişeleri de bu tema içerisinde yer almaktadır. Her iki temada da bahsi geçen anlatı başlıklarının yer yer komplo anlatıları ile dolayımılarak aktarıldığı görülmüştür.

Son tema olan 'toplumsal belirsizlikler ve riskler' başlığında, komplo teorisi

anlatıları belirgin bir yer tutmaktadır. Bu anlatılarda kanun; yapay et ve yapay tohum uygulamalarının önünü açacak, biyopolitik ve dijital tahakküm mekanizmalarının genişlemesine hizmet edecek bir düzenleme olarak kodlanmaktadır. İklim değişikliği ise kimi anlatılarda doğrudan inkâr edilmekte; kimilerinde ise COVID-19 pandemisi ile ilişkilendirilerek, küresel güçlerin uzun vadeli müdahale stratejilerinin bir parçası olarak kurgulanmaktadır. Benzer şekilde, 'iklim aşısı' gibi yeni dayatmaların gündeme geleceği yönündeki söylemler de bu çerçevede değerlendirilmektedir. Dolayısıyla gündelik yaşama müdahale edileceği, bireysel hak ve özgürlüklerin 'küresel elitler' tarafından kısıtlanacağı ve doğal işleyişe yapay müdahalelerin gerçekleştirileceği yönündeki kaygıların bu temanın temel iddialarını şekillendirdiğini söylemek mümkündür. Analiz sonuçları, komplo eksenli bilgi düzensizliklerinin kanuna yönelik kamusal tartışmalarda baskın bir söylem pratiğine dönüştüğünü göstermektedir. Nitekim literatürde de komplo teorileri, iklim inkârının temelini oluşturan veya onu pekiştiren inançlar olarak konumlandırılmaktadır (Biddlestone ve diğerleri, 2022). Lewandowsky ve Cook'a (2020, s. 5) göre bu söylemler, insanların bilimsel kanıtların gücüne ilişkin algılarını zayıflatarak iklim değişikliğine yönelik adımları geciktirmeyi amaçlayan etkili bir siyasi strateji niteliği taşımaktadır.

Nihai olarak, tüm bu anlatıların doğru ya da yanlış, haklı ya da haksız olup olmadığına dair yargılara varmak bu çalışmanın muhtevasını aşmaktadır. Çalışmada gösterilmek istenen, kanuna yönelik karşı çıkışların hangi anlatı çerçeveleri üzerinden ortaya konduğunu tespit edebilmektir. Nitekim bu anlatılardan bir kısmının zaman içinde doğrulanabilir ya da yanlışlanabilir nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Ancak çalışmanın odağı, söz konusu iddiaların doğruluk değerinden ziyade hangi toplumsal, siyasal ve kültürel anlatılar bağlamında üretildikleri ve dolaşıma girdikleridir. Bu sebeple kanunun içeriği tartışmanın odağı olarak belirlenmiş ve kavramsal çerçeve sınırları bilgi düzensizlikleri olarak çizilmiştir.

Kanuna yönelik bilgi düzensizliğinin ortaya çıkmasında kanun yapıcılarının ana akım medyanın iletişim pratiklerinin belirleyici olduğu söylenebilmektedir. Düzenlemenin kapsamı, olası etkileri ve bilimsel dayanaklarının kamuoyuna açık, şeffaf ve bütünlüklü biçimde aktarılmaması; sürecin sivil toplum kuruluşları ve akademik çevrelerle yeterince istişare edilmemesi, yorum ve spekülasyona açık bir boşluk üretmiştir. İklim değişikliği gibi bilimsel temelli ve teknik boyutu yüksek bir olgunun kamuya yeterince açıklanamaması, tartışmaların bilimsel, ekonomik, politik ve toplumsal zemininden uzaklaşarak muğlak, bilimsellikten kopuk ve komplo anlatılarıyla kolaylıkla dolayım lanabilir bir hâl almasına ortam hazırlamıştır.

Dolayısıyla bu noktada, alana dair bazı eksiklikleri ortaya koymak bu makalenin amacına uygun olacaktır. İklim değişikliği ile mücadelede hem bilimsel bilgilerin hem de geliştirilen politikaların doğru bir şekilde kamuya aktarılması iki açıdan oldukça önemlidir. İlki, iklim değişikliğinin kamuoyuna tüm boyutlarıyla anlaşılır kılınması; ikincisi ise diyaloga açık, katılımın sağlandığı ve

müzakerenin öncelendiği bir iletişim ortamının oluşturulmasıdır. Bu iki koşul sağlanmadığında iklim değişikliğinin toplumsal karşılığı zayıflayacak, güvensizlik ortamı hâkim olacak ve iklim ile çevre politikalarının uygulanabilirliği de zayıflayacaktır. Nihayetinde güçlü bir kamusal katılım ancak politika yapıcıları ve karar alıcıları toplumsal ihtiyaç ve beklentiler doğrultusunda yönlendirmeyi mümkün kılabilir.

Hansson, iklim değişikliğini doğru bir şekilde anlatmak ve savunmak için yedi temel öneri sunmaktadır. Buna göre; bilim inkârcılığıyla tartışmak yerine bu durumu insanlara bilimi anlatmak için bir fırsat olarak kullanmak, bilim iletişiminin gündeminin iklim inkârcıları tarafından belirlenmesine izin vermemek, bilim inkârını meşru bir alternatif olarak ele almamak, inkârcılığın faaliyetlerini, finansal bağlantılarını ve motivasyonlarını ortaya çıkarmak, iklim değişikliğine ilişkin mevcut bilimsel konsensüsü belgeleyip duyurmak, bilim insanlarının bu sürece katılımını teşvik etmek ve son olarak kamuoyuna bilimsel bilgi sağlayarak iklim biliminin ve genel olarak bilimin ne olduğunu, neler yapabileceğini ve yapamayacağını, neden siyasallaştırılmaması gerektiğini ve insanlığa yaşadığımız dünya hakkında daha iyi bir ortak anlayış sunabileceğini açıklamak gerekmektedir (2018, ss. 5-7).

Buradan ve analizin bulgularından hareketle iklim değişikliğini, çevre ve iklim politikalarını daha anlaşılır kılabilmek için öncelikle bilim iletişimi ve iklim iletişimi alanlarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu konularda derinleşmiş ve uzmanlaşmış kişilerin yetiştirilmesi de önemli bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle aktivistler, politika yapıcılar ve sivil toplum kuruluşları doğru bilginin topluma aktarılmasında kilit bir rol üstlenmektedir. Bu kişi ve kurumların iklim ve bilim iletişimi alanındaki yetkinliklerinin artırılması önemli görülmektedir. Son olarak bireylerin medya okuryazarlığının geliştirilmesi ve dijital platformlardaki doğrulama mekanizmalarının artırılması, iklim değişikliğine ilişkin bilgi düzensizliğinin azaltılmasında etkili olacaktır.

Kaynakça

- Aaronovitch, D. (2010). *Voodoo histories: How conspiracy theory has shaped modern history*. Vintage Books.
- Assardo, L. (2023). *Dijital tehditleri araştırmak: Trolleme kampanyaları*. GIJN. <https://gijn.org/tr/kaynak/dijital-tehditleri-arastirmak-trolleme-kampanyalari/>
- Bąkowiec, K. (2024). Climate disinformation on the internet and social media: Analysis of the phenomenon. *Media Biznes Kultura: Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna*, 17, 7–18. <https://doi.org/10.4467/25442554.MBK.24.014.20888>
- Bassolas, A., Massachs, J., Cozzo, E., & Vicens, J. (2023). A cross-platform analysis of polarization and echo chambers in climate change discussions. *Scientific Reports*, 13(1), 1–10. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-34379-6>
- Beck, U. (2025). *Risk toplumu: Başka bir modernliğe doğru* (K. Özdoğan ve B. O. Do-

ğan, Çev.). Minotor Kitap.

Biddlestone, M., Azevedo, F., & van der Linden, S. (2022). Climate of conspiracy: A meta-analysis of the consequences of belief in conspiracy theories about climate change. *Current Opinion in Psychology*, 46, 101390. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2022.101390>

Bińczyk, E. (2022). The disinformation rhetoric of the twenty-first century. İçinde K. Abriszewski, A. Derra ve A. W. Nowak (Ed.), *Polish science and technology studies in the new millennium* (Cilt 8, ss. 69–97). Peter Lang. <https://doi.org/10.3726/b20008>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

————— (2021). *Thematic analysis: A practical guide*. SAGE.

Cann, H. W., & Raymond, L. (2018). Does climate denialism still matter? The prevalence of alternative frames in opposition to climate policy. *Environmental Politics*, 27(3), 433–454. <https://doi.org/10.1080/09644016.2018.1439353>

Carson, R. (2021). *Sessiz bahar* (Ç. Güler, Çev.). Palme Yayıncılık.

Center for Countering Digital Hate. (2024). *The new climate denial*. <https://www.counterhate.com/research/the-new-climate-denial>

Cesur, A. A. (2025). Öğrenilmiş şüphe ile bilginin yeniden üretimi: Sosyal medya kullanıcılarının karbon vergisine karşıtlığı üzerine bir araştırma – X platformu örneği. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 512–532. <https://doi.org/10.17218/hititsbd.1634220>

Climate Action Against Disinformation (CAAD). (2023a). *Climate mis-/disinformation backgrounder*. <https://caad.info/analysis/briefings/climate-mis-disinformation-backgrounder/>

————— (2023b). *Climate of misinformation: Ranking big tech*. <https://caad.info/analysis/reports/climate-of-misinformation-ranking-big-tech/>

Cruz, L., Fagundes, V., Massarani, L., & Oliveira, T. (2025). Dynamics of climate disinformation in Facebook and Instagram posts in Brazil. *Comunicação e Sociedade*, 47, 25002.

Çetin, S. (2025). İklim krizine karşı Türkiye’de sağ siyasal söylemler: Yeniden Refah Partisi. *Moment Dergi*, 12(1), 187–210. <https://doi.org/10.17572/mj2025.1.187-210>

de Gourville, D., Douglas, K. M., & Sutton, R. M. (2025). Denialist vs. warmist climate change conspiracy beliefs: Ideological roots, psychological correlates and environmental implications. *British Journal of Psychology*, 00, 1–32. <https://doi.org/10.1111/bjop.70035>

Douglas, K. M., & Sutton, R. M. (2015). Climate change: Why the conspiracy theories are dangerous. *Bulletin of the Atomic Scientists*, 71(2), 98–106. <https://doi.org/10.1177/0096340215571908>

- Douglas, K., Sutton, R., Cichocka, A., Ang, J., Deravi, F., Uscinski, J., & Nefes, T. (2019). *Why do people adopt conspiracy theories, how are they communicated, and what are their risks?* Centre for Research and Evidence on Security Threats. <https://crestresearch.ac.uk/projects/conspiracy-theories/>
- Dunlap, R. E. (2013). Climate change skepticism and denial: An introduction. *American Behavioral Scientist*, 57(6), 691–698. <https://doi.org/10.1177/0002764213477097>
- Edvardsson Björnberg, K., Karlsson, M., Gilek, M., & Hansson, S. O. (2017). Climate and environmental science denial: A review of the scientific literature published in 1990–2015. *Journal of Cleaner Production*, 167, 229–241. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.08.066>
- Erdoğan, E., & Uyan-Semerci, P. (2020). Hakikat sonrası tartışmalarının gerçek olmayan varsayımlarını ele almak: Akıl, bilim ve demokrasi karşıtlığı. *Pasajlar Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 83–108.
- Erdoğan, E., Uyan-Semerci, P., Eyolcu-Kafalı, B., & Çaytaş, Ş. (2022). *İnfodemi ve bilgi düzensizlikleri: Kavramlar, nedenler ve çözümler*. Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Essien, E. O. (2025). Climate change disinformation on social media: A meta-synthesis on epistemic welfare in the post-truth era. *Social Sciences*, 14(5), 304. <https://doi.org/10.3390/socsci14050304>
- Fenoll, V., Alonso-del-Barrio, E., & Gamir-Rios, J. (2024). Anti- and pro-environmental disinformation: Fact-checking Spanish political parties' discourse. *Observatorio (OBS)**, Special Issue, 85–103. <https://doi.org/10.15847/obsOBS18520242582>
- Guida, M. (2008). The Sèvres syndrome and “komplo” theories in the Islamist and secular press. *Turkish Studies*, 9(1), 37–52. <https://doi.org/10.1080/14683840701813994>
- Gürçam, S. (2025). İklim kriziyle mücadele mi, sermaye için piyasa mekanizmaları mı? Türkiye'nin İklim Değişikliği Kanunu teklifi üzerine bir inceleme. *Çevre, İklim ve Sürdürülebilirlik*, 26(1), 37–52.
- Hassan, I., Musa, R. M., Azmi, M. N. L., Abdullah, M. R., & Balogun, A. D. (2022). Exploring denial strategies against climate change across agents and media platforms. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 12(4). <https://doi.org/10.30935/ojcm/12240>
- _____ (2023). Analysis of climate change disinformation across types, agents and media platforms. *Information Development*, 40(3). <https://doi.org/10.1177/02666669221148693>
- Hill, J. M., & Weulen Kranenbarg, M. (2025). Polluted nature, polluted debate: A longitudinal analysis of disinformation around the nitrogen crisis in the Netherlands. *European Journal on Criminal Policy and Research*. <https://doi.org/10.1007/s10610-025-09624-1>
- Howard, P. N., Woolley, S., & Calo, R. (2018). Algorithms, bots, and political communication in the US 2016 election: The challenge of automated political communi-

- cation for election law and administration. *Journal of Information Technology & Politics*, 15(2), 81–93. <https://doi.org/10.1080/19331681.2018.1448735>
- Institute for Global Sustainability (tarih yok). *How climate disinformation spreads through social media sites: Twitter*. Boston University. <https://www.bu.edu/igs/research/projects/climate-disinformation-initiative/twitter/>
- İklim Ağı (2025, 1 Ağustos). *İklim Ağı: Meclis'te kabul edilen İklim Kanunu ne doğayı ne insanı ne de iklimi koruyabilir*. <https://iklimagi.org/iklim-agi-mecliste-kabul-edilen-iklim-kanunu-ne-dogayi-ne-insani-ne-de-iklimi-koruyabilir/>
- (2025, 25 Şubat). *İklim Ağı'ndan TBMM'ye sunulan İklim Kanun Teklifine yönelik açıklama*. <https://iklimagi.org/iklim-agindan-tbmm-ye-sunulan-iklim-kanun-teklifine-yonelik-aciklama/>
- İklim Haber. (2025, 3 Temmuz). *İklim Kanunu teklifi kabul edildi*. <https://www.iklim-haber.org/iklim-kanunu-teklifi-kabul-edildi/>
- Jacques, P. J., & Knox, C. C. (2016). Hurricanes and hegemony: A qualitative analysis of micro-level climate change denial discourses. *Environmental Politics*, 25(5), 831–852. <https://doi.org/10.1080/09644016.2016.1189233>
- Koçyiğit, A., & Koçyiğit, M. (2023). Dijital çağda sosyal medyada dezenformasyonla mücadele. İçinde A. B. Darı (Ed.), *Dijital çağda medya araştırmaları* (ss. 177–202). Paradigma Akademi.
- Korkmaz, B. (2025). *İklim Kanunu neden komplo teorilerinin odağında?* Teyit. <https://teyit.org/dosya/iklim-kanunu-neden-komple-teorilerinin-odaginda>
- Köse, İ. (2018). İklim değişikliği müzakereleri: Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı imza süreci. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 55–81. <https://doi.org/10.18354/esam.329348>
- Kunt, R. (2025). *Komplo teorileri gölgesinde iklim kanunu teklifi*. Doğruluk Payı. <https://www.dogrulukpayi.com/bulten/komple-teorileri-golgesinde-iklim-kanunu-teklifi>
- Kurnaz, L. (2022). *Son buzul erimeden: İklim değişikliği hakkında merak ettiğiniz her şey*. Doğan Kitap.
- Lamb, W. F., Mattioli, G., Levi, S., Timmons Roberts, J., Capstick, S., Creutzig, F., Minx, J. C., Müller-Hansen, F., Culhane, T., & Steinberger, J. K. (2020). Discourses of climate delay. *Global Sustainability*, 3(e17), 1–5. <https://doi.org/10.1017/sus.2020.13>
- Lewandowsky, S., & Cook, J. (2020). *Komplo teorileri el kitabı* (C. Başaçek, Çev.). Teyit. <http://sks.to/conspiracy>
- Luczak, J. (2023). Climate denialism bullshit is harmful. *Asian Journal of Philosophy*, 2(7). <https://doi.org/10.1007/s44204-023-00062-6>
- Lyon, T. P., & Montgomery, A. W. (2015). The means and end of greenwash. *Organization & Environment*, 28(2), 223–249. <https://doi.org/10.1177/1086026615575332>

- Mahmoudi, A., Jemielniak, D., & Ciechanowski, L. (2025). Characteristics of two polarized groups in online social networks' controversial discourse. *Journal of Computational Social Science*, 8(22), 2–31. <https://doi.org/10.1007/s42001-024-00350-y>
- Mann, M. E. (2012). *The hockey stick and the climate wars: Dispatches from the front lines*. Columbia University Press.
- Meddeb, P., Ruseti, S., Dascalu, M., Terian, S.-M., & Travadel, S. (2022). Counteracting French fake news on climate change by using language models. *Sustainability*, 14, 11724. <https://doi.org/10.3390/su141811724>
- Moreno-Cabanillas, A., Castellero-Ostio, E., & Serna-Ortega, I. (2024). Digital disinformation strategies of European climate change obstructionist think tanks. *Frontiers in Communication*, 9, 1470343. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2024.1470343>
- Oğuz, M. C. (2024). Komplo güdümlü siyasal partilerin yükselişi ve Türkiye'den Yeniden Refah Partisi örneği. *Politik Ekonomik Kuram*, 8(3), 848–862. <https://doi.org/10.30586/pek.1526828>
- Özışık, F. U. (2020). Türkiye'de bir kamu politikası olarak iklim değişikliği: Tarihsel gelişim, uluslararası müzakereler, yapısal ve idari sorunlar çerçevesinde bir değerlendirme. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 8(1), 66-96. <https://doi.org/10.14782/marmarasbd.712908>
- Palau-Samplo, D., & Flores, P. C. (2024). Fuelling climate change disinformation: Global narratives distorting environmental risks in North America, Europe and Latin America. *Catalan Journal of Communication and Cultural Studies*, 16(2), 217-236. https://doi.org/10.1386/cjcs_00110_1
- Poberezhskaya, M. (2025). Conspiracies as one of the dangers of online climate change communication: Origins, spread, and impact. İçinde A. Anderson ve C. Howarth (Ed.), *Routledge handbook on climate crisis communication*. Routledge.
- Rahmstorf, S. (2004). *The climate sceptics*. Potsdam Institute for Climate Impact Research.
- Resmî Gazete. (2025, 9 Temmuz). 7552 sayılı İklim Kanunu. *Resmî Gazete* (Sayı: 32951). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm>
- Strudwicke, I., & Grant, W. J. (2020). #JunkScience: Investigating pseudoscience disinformation in the Russian Internet Research Agency tweets. *Public Understanding of Science*, 29(4). <https://doi.org/10.1177/0963662520935071>
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2018). *Türkiye'nin yedinci ulusal bildiri mi*. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/cygm/icerikler/yed-nc--ulusal-b-ld-r-m-20190909092640.pdf>
- Teleskop. (tarih yok). *Teleskop* [Web sitesi]. <https://teleskop.app/>
- Tomassi, A., Falegnami, A., & Romano, E. (2025). Disinformation in the digital age: Climate change, media dynamics, and strategies for resilience. *Publications*, 13(2), 24. <https://doi.org/10.3390/publications13020024>

- Treen, K., Williams, H. T. P., & O'Neill, S. J. (2020). Online misinformation about climate change. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 11(7), 1-20. <https://doi.org/10.1002/wcc.665>
- Turkish Law Blog. (t.y.). *Türkiye's first climate law published*. <https://turkishlawblog.com/insights/detail/turkiyes-first-climate-law-published>
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2025). *Türkçe güncel sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Tyagi, A., & Carley, K. M. (2021). *Climate change conspiracy theories on social media* (arXiv:2107.03318). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2107.03318>
- Ulusoy, H. (2024). İklim dezenformasyonunun X platformunda izini sürmek: #iklimyalanı ve #yalaniklimi hashtag'li içerikler üzerine bir araştırma. A. E. Dingin (Ed.), *Sosyal medya ve dezenformasyon üzerine incelemeler* içinde (ss. 161–181). Literatürk Academia.
- United Nations Development Programme. (2025). *What are climate misinformation and disinformation—and how can we tackle them?* UNDP Climate Promise. <https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/what-are-climate-misinformation-and-disinformation-and-how-can-we-tackle-them>
- United Nations General Assembly. (2022). *Countering disinformation for the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms: Report of the Secretary-General* (A/77/287). <https://digitallibrary.un.org/record/3987886?v=pdf>
- Uscinski, J. E. (2020). *Conspiracy theories: A primer*. Rowman & Littlefield.
- Uscinski, J. E., Douglas, K., & Lewandowsky, S. (2017). Climate change conspiracy theories. İçinde *Oxford research encyclopedia of climate science*. Oxford University Press.
- Vallström, V., & Törnberg, A. (2025). From YouTube to Parliament: the dual role of political influencers in shaping climate change discourse. *Environmental Sociology*, 12(1), 48-63. <https://doi.org/10.1080/23251042.2025.2475519>
- van Prooijen, J.-W., Krouwel, A. P. M., & Pollet, T. V. (2015). Political extremism predicts belief in conspiracy theories. *Social Psychological and Personality Science*, 6(5), 570–578. <https://doi.org/10.1177/1948550614567356>
- van Prooijen, J.-W., Šrol, J., & Maglić, M. (2025). How belief in conspiracy theories could harm sustainability. *Nature Human Behaviour*, 9(9), 1770–1779. <https://doi.org/10.1038/s41562-025-02243-0>
- Wardle, C. (2019). *Understanding information disorder*. First Draft.
- Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). *Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking*. Council of Europe. <https://www.coe.int>
- World Economic Forum. (2025). *The global risks report 2025* (20th ed.). <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2025/>
- Yang, A. (2025). Exploring the stability and social influence dynamics in climate

change deniers' disinformation network: A longitudinal study. *The Information Society*, 41(4), 1–16. <https://doi.org/10.1080/01972243.2025.2498507>

Yantseva, V. (2025). Climate change denial and ideology in Swedish online media: Measuring ideology change using a computational approach. *Journal of Computational Social Science*, 8(1), 1-25. <https://doi.org/10.1007/s42001-024-00343-x>

Etik kurul onayı: Etik kurul onayına ihtiyaç bulunmamaktadır.

Çıkar çatışması: Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal destek: Finansal destek bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: A. S. Aslan (%50), M. Çamur (%50)

Teşekkür: Bu çalışmanın veri toplama aşamasındaki değerli katkılarından dolayı Ziya Dönmez'e ve çalışmanın son okumasını yaparak metne katkı sunan Dr. Öğr. Üyesi Gülay Acar Göktepe'ye teşekkür ederiz.

Ethics committee approval: There is no need for ethics committee approval.

Conflict of interest: There are no conflicts of interest to declare.

Financial support: No funding was received for this study.

Author contribution rate: A. S. Aslan (50%), M. Çamur (50%)

Acknowledgements: We would like to thank Ziya Dönmez for his valuable contributions during the data collection phase of this study, and Assistant Professor (PhD) Gülay Acar Göktepe for her final proofreading.